

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajokorttilain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajokorttilain muuttamisesta (HE 146/2017 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty sosiaali- ja terveysvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- sosiaali- ja terveysvaliokunta StVL 13/2017 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- yksikön johtaja Maija Ahokas, liikenne- ja viestintäministeriö
- hallitusneuvos Eija Maunu, liikenne- ja viestintäministeriö
- poliisitarkastaja Jari Pajunen, sisäministeriö
- tieliikennejohtaja Marko Sillanpää, Liikenteen turvallisuusvirasto
- osastopäällikkö Kimmo Pylväs, Liikenteen turvallisuusvirasto
- ylitarkastaja Juhani Ruutu, Poliisihallitus
- liikennelääketieteen professori Timo Tervo, Helsingin yliopisto
- yli-insinööri Timo Repo, Opetushallitus
- tutkimuspäällikkö Juha Valtonen, Liikenneturva
- liikenneturvallisuusjohtaja Kalle Parkkari, Liikennevakuutuskeskus
- puheenjohtaja Sakari Kaikkonen, Ammattipätevyyskouluttajat ry
- toimitusjohtaja Pasi Nieminen, Autoliitto ry
- toimitusjohtaja Matti Peltola, Koneyrittäjien liitto ry
- toiminnanjohtaja Sampsa Lindberg, Liikenteen turvallisuuskouluttajat ry
- toimitusjohtaja Mika Mäkilä, Linja-autoliitto
- puheenjohtaja Jarmo Jokilampi, Suomen Autokoululiitto ry
- asiantuntija Ari Herrala, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
- terveystieteellinen asiantuntija Mervi Kattelus, Suomen Lääkäriliitto ry
- kumppanuusjohtaja Veli-Pekka Ratinen, Suomen Motoristit ry
- asiamies Hannu Kyyhkynen, Teknisen Kaupan Liitto ry
- maastoajoneuvojaoston jäsen Jyrki Tikkanen, Teknisen Kaupan Liitto ry

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- puolustusministeriö
- opetus- ja kulttuuriministeriö
- liikenne- ja viestintäministeriö
- Interrent Oy
- Itä-Suomen Liikennekasvatus Oy
- Storge Oy
- Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry
- Autoliikenteen Työnantajaliitto ry
- Autoliitto ry
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
- Yhteinen Toimialaliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan ajokorttisääntelyä selkeytettäväksi ja kevennettäväksi liikenneturvallisuuden vaatimukset huomioon ottaen. Ajokortin suoritusjärjestelmää uudistettaisiin lisäämällä vaihtoehtoisuutta muiden kuin kuorma- ja linja-auton ajokorttien suorittamisessa, kevennettäisiin EU:n sääntelyä tiukempaa kansallista lisäsääntelyä, edistettäisiin digitalisaation käyttöä ajokorttimenettelyissä ja poistettaisiin esteitä menettelyjen sähköistämiseltä. Esityksellä toteutetaan hallitusohjelman kärkihankkeita digitalisaatiosta ja normien purkamisesta.

Ajokorttiopetuksen ja sen toteutuksen vaatimuksia kevennettäisiin ja opetuksen valinnaisuutta lisättäisiin. Opetuksessa ja oppimisessa voitaisiin käyttää erilaisia oppimis- ja opetusmenetelmiä, mutta ajo-opetukseen ja ajoharjoitteluun vaadittaisiin viranomaisen lupa.

Ajokortteja suorittaville asetettaisiin vaatimuksia turvallisuuspainotteisista koulutuksista ja ajo-opetuksesta. Uusien kuljettajien rikkomusseuranta tehostettaisiin koulutusvaatimuksella. B-luokan ajokortin suorittamisesta useammassa vaiheessa luovuttaisiin. Opetusta tukevaa ajoharjoittelua edistettäisiin opetusluvan myöntämisedellytyksiä tarkistamalla.

B-luokan ajokortin vähimmäisikä ei ehdoteta muutoksia, mutta esitykseen sisältyy eräitä erityistapauksia koskevia ehdotuksia.

Koulutusvaatimuksiin ehdotettujen muutosten johdosta kuljettajantutkinnon vaativuutta lisättäisiin. Mopokortin suorittajalta vaadittaisiin ajokoe ja B-luokan ajokokeen kestoa lisättäisiin.

Ajoterveysvaatimusten täyttymisen seuranta muutettaisiin muita kuin kuorma- ja linja-auton ajokortteja myönnettäessä ja uudistettaessa.

Traktoreiden ajokorttiluokitusta muutettaisiin. LT-luokasta luovuttaisiin. T-luokassa rakenteellinen nopeus nousisi enintään 60 kilometriin tunnissa ajoneuvoluokkaan T3 kuuluvia traktoreita lukuun ottamatta. Ajoneuvoluokkaan T3 kuuluvat traktorit, joiden rakenteellinen nopeus ylittää 40 mutta ei 60 kilometriä tunnissa, kuuluisivat AM-luokkaan ja rinnastettaisiin kevyisiin nelipyö-

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

riin. Teoria- ja ajokokeella suoritettava AM121 ajokortti antaisi oikeuden sekä kevyen nelipyörän että kyseisen T3 ajoneuvoluokkaan kuuluvan traktorin kuljettamiseen.

Ulkomaisten ajokorttien hyväksymistä Manner-Suomessa ajamiseen laajennettaisiin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2018. Eräiden ulkomaisten ajokorttien hyväksymistä täällä ajamiseen koskeva 61 §:n säännös on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä helmikuuta 2018.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Valiokunta pitää hyvänä, että ajokorttisääntelyä selkeytetään ja kevennetään liikenneturvallisuuden vaatimukset huomioon ottaen. Näin uudistus toteuttaa hallituksen norminpurkua. Valiokunta toteaa kuitenkin, että ajokorttijärjestelmä on vieläkin monimutkainen ja vaikeaselkoinen. Valiokunta katsoo sen vuoksi, että on syytä jatkaa ajokorttijärjestelmän selkeyttämistä ja tarvittaessa valmistella kokonaisuudistus.

Opetus

Valiokunta toteaa, että liikenne- ja viestintäministeriön mukaan ensimmäistä ajokorttia suoritettaessa vaadittaisiin aina neljän tunnin teoriaopetus liikenteen perusteista ja moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajana toimimisesta. Koulutusvaatimus koskisi ensimmäistä ajokorttia ajokortin luokasta riippumatta.

Opetushuvalla opettaminen. Hallituksen esityksen mukaan opetusluvan saamiseksi ei enää vaadita opettajankoetta eikä opetusluvan haltijan pedagogisia edellytyksiä näin ollen tarkasteta lainkaan. Opetusautoon lisättävän jarrupolkimen osalta luovutaan katsastusvaatimuksesta. Liikenne- ja viestintäministeriöltä saadun tiedon mukaan opetusluvan myöntämisedellytysten uudelleentarkastelulla sekä jarrupolkimen vapauttamisella katsastuksesta pyritään ehdotuksen myötä lisäämään kannustinta ajoharjoittelun lisäämiseen sekä siten parantamaan liikenneturvallisuutta. Norminpurun puitteissa valiokunta pitää uudistusta hyvänä, mutta kantaa samalla huolta siitä, ettei liikenneturvallisuus vaarannu jo harjoitteluvaiheessa. Tämän vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että uudistuksen vaikutuksia liikenneturvallisuuteen seurataan uudistusta kriittisesti tarkastellen.

Puolustusvoimien ajo-opetus. Valiokunnan huomiota on kiinnitetty puolustusvoimien ajo-opetukseen. Valiokunta on käsitellyt asiaa myös liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta antamassaan mietinnössä LiVM 3/2018 vp — HE 145/2017 vp. Valiokunta piti tilannetta ongelmallisena, ja eduskunta on mietinnön pohjalta hyväksynyt lausuman, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto pyrkii kehittämään järjestelmän, joka helpottaa toimimista raskaan liikenteen tehtävissä Puolustusvoimien nopeutetun ammattipätevyyskoulutuksen pohjalta.

Nyt käsitellyssä olevan lain osalta liikenne- ja viestintäministeriö on esittänyt, että Puolustusvoimien ajo-opetukseen palataan liikenteen palveluista annetun lain kolmannen vaiheen yhteydessä. Tällöin on tarkoituksena tarkastella raskaan kaluston kuljettajiin liittyviä kysymyksiä. Tässä yh-

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

teydessä on myös hyvä tarkastella mahdollisuutta myöntää oikeus ajoneuvon siirtokuljetukseen henkilölle, joka on suorittanut nopeutetun koulutuksen eikä vielä ole täyttänyt 21 vuotta.

Ajokorttiluokat

Valiokunta kiinnittää huomiota muun muassa ajokorttilain muuttamisesta antamaansa mietintöön LiVM 14/2015 vp — HE 84/2015 vp, jossa valiokunta piti tärkeänä yksinkertaistaa ja selkeyttää sääntelyä traktorin kuljettamiseen vaadittavien ajokorttien osalta. Mietinnössään valiokunta näki seuraavana vaiheena yhden yhtenäisen, kaikkia rakenteelliselta nopeudeltaan alle 60 km/h olevia traktoreita koskevan, traktorikortin. Nyt käsiteltävänä olevalla lainmuutoksella ei vielä päästä näin selkeään järjestelmään, ja valiokunta pitääkin tärkeänä, että jatkossa pyritään selkeyttämään ja yksinkertaistamaan sääntelyä.

Traktoriluokilta vaadittavien ajokorttien osalta on esiintynyt epäselvyyttä, minkä vuoksi valiokunta kirjaa traktoreilta vaadittavat ajokortit. Näin ollen nyt esitettyjen muutosten jälkeen traktoreilta vaaditaan ajokorttia seuraavasti. Moottoripyörän ja B-luokan ajokortilla saa ajaa traktoreita, joiden rakenteellinen nopeus on enintään 60 km/h. B-luokan kortti vaaditaan sellaisen traktorin kuljettamiseen, jonka rakenteellinen nopeus on suurempi kuin 60 km/h ja jonka kokonaismassa on enintään 3 500 kg mukaan lukien yhdistelmät, joissa vetävänä on kyseinen traktori. C-luokan kortti vaaditaan sellaisen traktorin kuljettamiseen, jonka rakenteellinen nopeus ylittää 60 km/h ja jonka kokonaismassa ylittää 3 500 kg mukaan lukien yhdistelmät, joissa vetävänä on kyseinen traktori. C1-kortti oikeuttaa kuitenkin sellaisen traktorin kuljettamiseen, jonka rakenteellinen nopeus on yli 60 km/h ja jonka kokonaismassa ylittää 3 500 kg mutta ei 7 500 kg mukaan lukien yhdistelmät, joissa vetävänä on kyseinen traktori. E-luokan yhdistelmäkorttia ei vaadita enää traktorin ja perävaunun muodostamaa yhdistelmää kuljetettaessa, kun kyseessä ovat traktorit, joiden rakenteellinen nopeus ylittää 60 km/h. T- ja AM-luokkiin kuuluvien traktoreiden kuljettamiseen oikeuttavia ajokortteja tarvitaan silloin, kun henkilöllä ei ole auton tai moottoripyörän kuljettamiseen oikeuttavaa ajokorttia. Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan traktoreiden, joiden rakenteellinen nopeus on enintään 60 km/h, sijoittamiseen kahteen eri luokkaan päädyttiin hallituksen esityksessä sen vuoksi, että traktorimönkijän ja mopoauton kuljettamisvaatimukset olisivat yhdenmukaiset. Näin teoriakokeen lisäksi vaaditaan ajokoe. AM-kortti ei oikeuta T-luokkaan eikä T-kortti oikeuta AM-luokkaan, koska korteilla on erilaiset suoritusvaatimukset.

E-luokan yhdistelmäkorttia ei täten enää vaadita traktorin ja perävaunun muodostamaa yhdistelmää kuljetettaessa, kun kyseessä ovat traktorit, joiden rakenteellinen nopeus ylittää 60 km/h. Huolta on kannettu varsinkin siitä, että tämä saattaa johtaa kilpailuvääristymiin erityisesti maa-ainesten kuljetusten osalta. Valiokunta pitää tärkeänä, että lain toteutumista seurataan ja ryhdytään toimenpiteisiin, mikäli muutokset johtavat markkinahäiriöihin. Tämän vuoksi valiokunta esittää eduskunnan hyväksyttäväksi lausuman, jonka mukaan eduskunta edellyttää,

että valtioneuvosto seuraa ajokorttiuudistusten toteutumista erityisesti liikenneturvallisuuden ja yhtäläisten kilpailuedellytysten toteutumisen osalta ja tarvittaessa ryhtyy toimenpiteisiin kilpailuvääristymien korjaamiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan Suomessa käytössä oleva moottoripyörien luokitus ja luokkien suorittamista koskevat vaatimukset vastaavat EU:n ajokorttidirektiivin vaatimuksia.

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

Moottoripyöriä koskeva sääntely on täysin EU:n vaatimusten mukaista. On hyvä, että säännökset vastaavat EU:n vaatimuksia eikä raskaampia vaatimuksia ole asetettu moottoripyörien osalta. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että jatkossakaan kansallisesti ei tule asettaa raskaampia vaatimuksia kuin EU:n säännösten edellyttämät vaatimukset.

Terveystiedot

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että ensimmäistä ryhmään 1 kuuluvaa ajokorttia haettaessa lääkärinlausunto korvataan ajokortin hakijan vakuutuksella terveysvaatimusten täyttymisestä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on lausunnossaan StVL 13/2017 vp pitänyt muutosta perusteltuna norminpurkuna, joka vähentää osaltaan terveyspalvelujärjestelmän kuormitusta. Toisen uudistuksen mukaan lääkärinlausuntoa vaaditaan käytännössä vasta noin 75-vuotiaalta, jos ajokortti on uudistettu ennen 70 vuoden täyttymistä viideksi vuodeksi. Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa lausunnossaan, että erityisesti tältä osin uudistuksen vaikutuksia on syytä seurata aktiivisesti.

Asiantuntijakuulemisessa on todettu, että lääkärin ja poliisin välistä tiedonkulkua ja tietojärjestelmiä tulisi parantaa ja kehittää tietojärjestelmä liikenne-riskien toteamisen helpottamiseksi. Valiokunta katsoo, että tiedonkulun parantaminen ajoterveysasioissa on liikenneturvallisuuden kannalta tavoiteltava asia jatkossa. Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan tiedonsaanti suoraan tietojärjestelmistä selkeyttäisi menettelyjä ja vähentäisi erilaisten todistusten esittämistarvetta.

Ajokorttiviranomaisen mukaan tavoitteena on jatkossa, että potilastiedon arkisto antaisi lääkärille mahdollisuuden kiinnittää huomiota tutkittavan ajoterveyteen ja ilmoittaa arkistoon, täyttyvätkö ajoterveysvaatimukset. Loppupäätelmät voisivat silloin näkyä ajokorttiviranomaiselle ja poliisille valvovana viranomaisena myös ennen ajo-oikeutta. Lääkärintarkastusten ongelmana on pidetty sitä, ettei riittäviä taustatietoja tutkittavan terveydentilasta ole välttämättä käytettävissä tarkastusta tehtäessä. Tällä hetkellä ajokorttiviranomaisen on mahdollista saada ajokortin myöntämisen edellyttämät tiedot, missä tarkoituksessa Liikenteen turvallisuusvirasto voi käyttää potilastiedon arkistoa ajokorttia haettaessa. Tiedonsaannin parantaminen edellyttää kuitenkin hallinnonalojen välistä yhteistyötä ja lainsäädäntömuutoksia. Valiokunta pitää tärkeänä, että yhteistyötä parannetaan ja selvitetään jatkossa tarvittavat lainsäädännön muutokset tiedonkulun helpottamiseksi.

Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty valiokunnan huomiota päihteiden käytöstä sekä päihteiden ja huumeiden sekakäytöstä aiheutuviin ongelmiin. Valiokunta pitää tärkeänä, että päihteiden käyttöä ja sekakäyttöä ehkäistään, ja valiokunta on myös tehnyt täsmennyksen ajoterveydentilaa koskevia ilmoituksia sääntelevään pykälään päihteiden jatkuvan käytön osalta.

Seuranta

Hallituksen esityksessä todetaan, että esitykseen sisältyy useita ehdotuksia, joilla voi olla vaikutuksia liikenneturvallisuustilanteeseen. Esitettyyn lakimuutokseen on sen vuoksi hallituksen esityksessä ehdotettu liitettäväksi seurantatutkimus ehdotettujen muutosten toteutumisen ja niiden vaikutusten selvittämiseksi. Valiokunta pitää hyvänä, että tämä koskee nimenomaan uusien kuljettajien osaamista ja sen vaikutusta liikenneturvallisuuteen. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että seurataan ajokortti- ja ajoneuvo vaatimusten muutosten vaikutuksia liikenteeseen ja erityisesti

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

raskaaseen liikenteeseen ja ammattikuljettajiin. Tämän vuoksi valiokunta esittää eduskunnan hyväksyttäväksi lausumaa, jonka mukaan eduskunta edellyttää,

että valtioneuvosto teettää ja toimittaa liikenne- ja viestintävaliokunnalle seurantatutkimuksen ehdotettujen muutosten toteutumisen ja niiden vaikutusten selvittämiseksi erityisesti silmällä pitäen liikenteen tulevaisuuden toimintatapojen vaikutuksia liikenneturvallisuuteen, logistiikkaan ja ammattikuljettajiin.

Riippuvuus muista esityksistä

Hallituksen esityksessä todetaan, että esitys on osittain päällekkäinen hallituksen esityksen HE 145/2017 vp kanssa. Liikenne- ja viestintäministeriöltä saadun tiedon mukaan molempien esitysten on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2018, ja nyt säädettävällä lailla on tarkoitus muuttaa hallituksen esityksen HE 145/2017 vp pohjalta hyväksytyjä säännöksiä. Tämän vuoksi esitysten vahvistamisvaiheessa tulee ensin vahvistaa esityksen HE 145/2017 vp pohjalta hyväksytyt lait ja sen jälkeen esityksen HE 146/2017 vp pohjalta hyväksytty laki.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Johtolause. Valiokunta on poistanut 61 §:n johtolauseesta sekä lisännyt 4 §:n 4 momentin pykäliin tehtävien muutosten vuoksi.

4 §. Ajokorttiluokat. Liikenne- ja viestintäministeriö on ehdottanut pykälään muutosta traktorin kuljettamiseen vaadittavan ajokortin osalta. Valiokunta pitää valiokuntakäsittelyn aikana tehtyä ehdotusta tarkoituksenmukaisena.

Valiokunta on muuttanut ajokorttilain 4 §:n 4 momenttia siten, ettei momentissa tarkoitettuna traktorin kuljettaminen edellytä E-luokan yhdistelmäajokorttia, vaikka traktoriin on kytkettynä raskas perävaunu. Traktorin kuljettaminen edellyttää edelleen auton ajokorttia, jos sen rakenteellinen nopeus ylittää 60 km/h. B-luokan ajo-oikeus vaaditaan, jos traktorin kokonaisuudessa on enintään 3 500 kg, ja kuorma-auton ajokortti, jos kokonaisuudessa ylittää 3 500 kg. C1-luokan kuorma-auton ajo-oikeus riittää, jos traktorin kokonaisuudessa ylittää 3 500 kg mutta ei 7 500 kg, ja muuten vaaditaan C-luokan kuorma-auton ajo-oikeus. Traktoriin voi olla kytkettynä perävaunu ilman lisäkorttivaatimuksia. Traktorin ja perävaunun muodostamaa ajoneuvoyhdistelmää voi, traktorin kokonaisuudesta riippuen, kuljettaa siten pelkällä B/C1/C-luokan ajokortilla.

5 §. Ikävaatimukset. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus ovat yhteisessä lausunnossaan kiinnittäneet huomiota siihen, että pykälässä käytettäisiin käsitteen ”työssäoppiminen” sijaan uuden ammatillisen koulutuksen lainsäädännön käsitettä ”työpaikalla järjestettävä koulutus”. Valiokunta on tehnyt kyseisen muutoksen pykälän käsitteistöön.

21 §. Ajoterveydentilaa koskevat ilmoitukset. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on lausunnossaan StVL 13/2017 vp pitänyt perusteltuna, että poliisille tehtävää ilmoitusta laajennetaan päihitteiden käyttöön liittyen sairaanhoitajiin ja terveydenhoitajiin. Valiokunta on esittänyt pykälän muotoilun tarkentamista koskemaan tilanteita, joissa terveysvaatimukset eivät täyty jatkuvan

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

päihteiden käytön takia. Liikenne- ja viestintävaliokunta on muuttanut pykälän muotoilua vastaavasti.

35 §. Ryhmän 1 ajokorttia koskevat koulutusvaatimukset. Valiokunta kantaa huolta liikenneturvallisuudesta ja esittää sen vuoksi ryhmän 1 ajokorttia koskeviin koulutusvaatimuksiin tarkennuksia. Valiokunta pitää tärkeänä, että koulutuksen tulee käsittää myös opetusta pimeällä ja liukkaalla kelillä. On välttämätöntä, että jo ajo-opetuksen yhteydessä opitaan tunnistamaan pimeällä ja liukkaalla ajoon liittyviä erityispiirteitä ja riskejä, kuten tienpinnan vaikutus ajoneuvon hallintaan. Liikenneturvallisuuksen parantamiseksi on myös tärkeää, että tunnetaan ajonopeuden, turvallisuusvälin ja oikean havainnoinnin merkitys kuljettajan toimintamahdollisuuksille ja tiedetään nopeuden vaikutukset jarrutusmatkaan ja ajoneuvon hallittavuuteen.

Koulutukselle säädetään kahdeksan tunnin kesto, ja sen on käsiteltävä sekä teoriaopetusta että ajo-opetusta. Liukkaalla ajamisen ajo-opetusta voidaan kuitenkin toteuttaa myös järjestettyinä ajamisen näyttöinä ja harjoituksina ajoharjoitteluradalla. Tällöin näytöt ja harjoitukset on toteutettava ajoharjoitteluradalla tai muulla vastaavalla alueella, jota ei käytetä yleiseen liikenteeseen.

Ajo-opetusta on toteutettava ajoneuvolla ja sitä voidaan antaa vain osittain simulaattorilla. Ajo-opetusta ei voitaisi antaa pelkästään simulaattorilla. Simulaattorilla tapahtuvan ajo-opetuksen rajoittamisen taustalla on käytännön ajotuntuman varmistaminen. Tarkemmat säännökset koulutusten ja ajo-opetuksen määristä tai osuuksista on tarkoitus antaa valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan teoriaopetuksen toteutusta simulaattorilla tai verkko-opetuksena ei ole tarkoitettu rajoitettavaksi. Kaikki simulaattorin käyttöä koskevat vaatimukset kohdistuisivat lakisääteiseen opetukseen, ja vain lakisääteisen ajo-opetuksen antamista rajoitettaisiin. Mikäli lakisääteistä opetusta simulaattorilla tai verkko-opetuksena annettaessa opettaja ei olisi samassa tilassa oppilaan kanssa, yhteyden olisi mahdollistettava oppilaan tunnistaminen ja reaaliaikainen yhteydenpito koko oppitunnin ajan. Muu kuin lakisääteinen teoriaopetus olisi vapaasti verkosta hankittavissa tietokoneella.

Nyt käsiteltävänä olevaan pykälään sisältyy valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella säännökset muun muassa koulutusten ja ajo-opetuksen määristä sekä Liikenteen turvallisuusvirastolle valtuus antaa tarkempia määräyksiä koulutuksen sisällöstä ja käytännön toteutuksesta.

53 §. Kuljettajantutkinnon rakenne ja toteuttaminen. Hallituksen esityksen kantavana ajatuksena on norminpurun periaatteiden mukaan ajokorttien hinnan alentaminen vähentämällä pakollisen teoriakoulutuksen osuutta ja lisäämällä ajoharjoittelumahdollisuuksia. Hallituksen esityksen esittämä ajokokeen vaatiminen mopokorttia varten lisäisi kuitenkin valiokunnan saaman selvityksen mukaan ajokortin hintaa, ja tämän vuoksi valiokunta muuttaa pykälää siten, että mopokorttia varten vaaditaan ainoastaan käsittelykoe.

61 §. Muu ulkomainen ajokortti. Pykälää vastaava säännös on saatettu voimaan 1 päivänä helmikuuta 2018 hallituksen esityksen HE 179/2017 vp pohjalta säädetyllä lailla 67/2018. Tämän vuoksi valiokunta poistaa pykälän hallituksen esityksestä turhana.

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

Voimaantulosäännös. Valiokunta on tehnyt 61 §:ää koskevan muutoksen voimaantulosäännökseen.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 146/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy 2 lausumaa. (Valiokunnan lausumaehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

ajokorttilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ajokorttilain (386/2011) 3 §:n 3 kohta, 4 §:n 1 momentin 8 kohta, 10 §:n 1 momentin 6 kohta ja 3 momentti, 13 §, 16 §:n 1 momentin 4 kohta, 78 §:n 3 momentti sekä 85—87 ja 108 §,

sellaisina kuin niistä ovat 4 §:n 1 momentin 8 kohta laissa 1614/2015, 10 §:n 1 momentin 6 kohta ja 3 momentti, 13 §, 16 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 70/2015, 85 § osaksi laissa 70/2015 ja 108 § osaksi laissa 1081/2012,

muutetaan 2 §, 3 §:n 14 kohta, 4 §:n 1 momentin 1 kohdan b alakohta ja 7 kohta sekä 4 momentti, 5 §:n 1 momentin 7, 9 ja 10 kohta ja 2 momentti, 7 §:n 2 ja 5 momentti, 9 §:n 2 ja 3 momentti, 10 §:n 1 momentin 2 ja 5 kohta sekä 2 momentin johdantokappale ja 2 kohta, 14 §:n 3 momentti, 15 a §:n 1 ja 2 momentti, 16 §:n 1 momentin johdantokappale ja 3 momentti, 17 §:n 2 momentti, 18 §:n 2 momentti, 21 §, 24 §:n 4 momentti, 25 §:n 2 momentti, 26 §:n 1 momentti, 27 §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentti, 31 §:n 2 momentti, 4 luku, 52—55 §, 58 §:n 2 momentti, 60 ja 61 §, 62 §:n 1 momentti, 63 ja 77 §, 78 §:n 1 momentti, 79 §:n 3 kohta, 80—82 ja 84 §, 88 §:n 1 momentti, 90 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta sekä 94 ja 97 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2, 55 ja 60 § osaksi laissa 1081/2012, 3 §:n 14 kohta, 15 a §:n 1 ja 2 momentti ja 16 §:n 1 momentin johdantokappale laissa 731/2016, 4 §:n 1 momentin 7 kohta ja 4 momentti sekä 5 §:n 1 momentin 10 kohta laissa 1614/2015, 5 §:n 1 momentin 7 kohta ja 7 §:n 2 momentti laissa 1081/2012, 5 §:n 2 momentti, 9 §:n 2 ja 3 momentti, 10 §:n 1 momentin 2 ja 5 kohta sekä 2 momentin johdantokappale ja 2 kohta, 14 §:n 3 momentti, 16 §:n 3 momentti, 17 §:n 2 momentti, 18 §:n 2 momentti, 24 §:n 4 momentti, 25 §:n 2 momentti, 26 §:n 1 momentti, 27 §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentti, 54 §, 62 §:n 1 momentti, 88 §:n 1 momentti laissa 70/2015, 21 ja 97 § osaksi laissa 70/2015, 61 ja 63 § osaksi laeissa 1081/2012 ja 70/2015 sekä 84 § laeissa 70/2015 ja 553/2017, sekä

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

lisätään 5 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1081/2012, 70/2015, 1614/2015 ja 553/2017, uusi 6 momentti, 10 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 70/2015, uusi 4 kohta ja 78 §:n 2 momentin 1 kohtaan uusi d alakohta seuraavasti:

2 §

Soveltamisalan rajaus

Tämän lain säännöksiä ajo-oikeudesta ja ajokortista sekä muusta ajettaessa mukana pidettäväs-
tä luvasta tai todistuksesta sovelletaan moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettamiseen tieliikenne-
laissa (267/1981) tarkoitetulla tiellä.

Ajokorttia ei kuitenkaan vaadita kuljettaessa kävellen moottorikäyttöistä ajoneuvoa, joka
myös on tarkoitettu kävellen kuljettavaksi, taikka kaksi- tai kolmipyöräistä moottorikäyttöistä
ajoneuvoa, jonka suurin rakenteellinen nopeus on enintään 25 kilometriä tunnissa ja jonka ajo-
neuvon valmistaja myös on määritellyt ajoneuvon suurimmaksi rakenteelliseksi nopeudeksi ajo-
neuvon hyväksynnän yhteydessä. Kaksi- tai kolmipyöräistä ajoneuvoa kuljettavan on oltava
15 vuotta täyttänyt.

Tämä laki ei koske ajokortin tai muun vastaavan luvan kelpoisuutta Ahvenanmaalla tai Ahve-
nanmaalla annettua ajokorttia ja sen kelpoisuutta muualla Suomessa, jollei toisin säädetä.

3 §

Määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

14) *lääkärintodistuksella* ja *-lausunnolla* tämän lain nojalla tehdyn ajoterveyden arvioinnin pe-
rusteella annettua lausuntoa terveysvaatimusten täyttymisestä, *optikon lausunnolla* liikenneval-
vonnassa tehdyn tarkastuksen sijaan käytettäväksi tarkoitettua tämän lain nojalla annettua lausun-
toa näkökyvylle asetettujen vaatimusten täyttymisestä ja *hakijan vakuutuksella terveysvaatimus-*
ten täyttymisestä vakuutusta siitä, ettei hakijan tiedossa ole estettä terveysvaatimusten täyttymi-
selle;

4 §

Ajokorttiluokat

Ryhmän 1 ajokorttiluokat ovat:

-
- 1) AM, johon kuuluvat:
 - b) kevyet nelipyörät ja ne T3 ajoneuvoluokkaan kuuluvat traktorit, joiden suurin rakenteelli-
nen nopeus on yli 40 kilometriä tunnissa ja enintään 60 kilometriä tunnissa, niihin kytkettyine hi-
nattavine ajoneuvoineen;
-
-

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

7) T, johon 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja traktoreita lukuun ottamatta kuuluvat traktorit, joiden suurin rakenteellinen nopeus on enintään 60 kilometriä tunnissa sekä moottorityökoneet ja moottorikelkat niihin kytkettyine hinattavine ajoneuvoineen.

Traktorin, jonka suurin rakenteellinen nopeus ylittää 60 kilometriä tunnissa, ja siihen kytketyn hinattavan ajoneuvon muodostaman ajoneuvoyhdistelmän kuljettamiseen vaaditaan 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu B-luokan ajo-oikeus, jos traktorin kokonaismassa on enintään 3 500 kiloa, tai traktorin kokonaismassan mukaan 2 momentin 1 tai 3 kohdassa tarkoitettu kuorma-auton C1- tai C-luokan ajo-oikeus, jos traktorin kokonaismassa ylittää 3 500 kiloa. (Uusi)

5 §

Ikävaatimukset

Vähimmäisikä ajokortin saamiseksi on:

7) C- ja CE-luokassa 21 vuotta tai, jos henkilöllä on muu kuin nopeutetulla perustason ammattipätevyyskoulutuksella saavutettu kuorma-auton kuljettajan perustason ammattipätevyys, 18 vuotta;

9) D- ja DE-luokassa:

a) 24 vuotta tai, jos henkilöllä on nopeutetulla perustason ammattipätevyyskoulutuksella saavutettu linja-auton kuljettajan perustason ammattipätevyys, 23 vuotta, taikka, jos henkilöllä on muu kuin nopeutetulla perustason ammattipätevyyskoulutuksella saavutettu linja-auton kuljettajan perustason ammattipätevyys, 21 vuotta; tai

b) D-luokassa 18 vuotta, jos henkilö on suorittanut linja-auton kuljettajan ammatillisen perustutkinnon ja hänellä on muu kuin nopeutetulla perustason ammattipätevyyskoulutuksella saavutettu linja-auton kuljettajan perustason ammattipätevyys;

10) T-luokassa 15 vuotta.

Edellä 1 momentin 7 ja 9 kohdassa tarkoitettua perustason ammattipätevyyttä ei C-, CE- ja D-luokan tutkinnon suorittamiseksi vaadita siltä, joka on liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) II osan 3 luvun 8 §:n 1 momentissa tarkoitettussa ammatillisessa kuljettajakoulutuksessa, johon sisältyy perustason ammattipätevyyden suorittaminen muuten kuin nopeutetulla perustason ammattipätevyyskoulutuksella ja jolla on mainitussa pykälässä tarkoitettu hyväksymisasiakirja. Ennen edellä tarkoitettua perustason ammattipätevyyden saavuttamista tässä momentissa tarkoitettu ajo-oikeus on voimassa vain hyväksymisasiakirjalla tehtävissä kuljetuksissa tai kun säädetty ikävaatimus muulla perusteella täyttyy.

Edellä 1 momentin 5 kohdasta poiketen vähimmäisikä ajokortin saamiseksi B- ja BE-luokassa on 17 vuotta, jos kysymyksessä on henkilö, joka opiskelee ammatillisessa kuljettajakoulutuksessa, johon sisältyy kuorma- tai linja-auton ajo-oikeuden suorittaminen. Opiskelu on osoitettava oppilaitoksen antamalla todistuksella teoriakokeeseen tullessa. Ennen 1 momentin 5 kohdassa säädetyn vähimmäisiän saavuttamista ajo-oikeus oikeuttaa vain tässä momentissa tarkoitettuun opiskeluun sisältyvään **työpaikalla järjestettävään koulutukseen** liittyviin ajoihin.

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

7 §

Ajo-oikeuden laajuus

A-luokka sisältää kuitenkin A1- ja A2-luokan ajo-oikeuden, A2-luokka A1-luokan ajo-oikeuden, C-luokka C1-luokan ajo-oikeuden, CE-luokka C1E-luokan ajo-oikeuden, D-luokka D1-luokan ajo-oikeuden, DE-luokka D1E-luokan ajo-oikeuden sekä C1E-, CE-, D1E- ja DE-luokan ajokortti BE-luokan ajo-oikeuden. Kaikki luokat T-luokkaa lukuun ottamatta sisältävät kuitenkin AM-luokan ajo-oikeuden sekä A1-, A2-, A- ja B- luokka T-luokan ajo-oikeuden.

T-luokka ja T3 ajoneuvoluokan traktorin kuljetusoikeus AM-luokan ajokortilla ovat voimassa vain Suomessa.

9 §

Ajokorttiluvan hakeminen

Ajokorttilupa voidaan myöntää aikaisintaan vuotta ennen kuin hakija täyttää ajokortin luokkaa vastaavan ikävaatimuksen. B-luokan ajokorttilupa voidaan kuitenkin myöntää aikaisintaan kaksi vuotta ennen ikävaatimuksen täyttymistä. Edellä 7 §:n 4 momentissa tarkoitettun ajoneuvoyhdistelmän ajo-oikeutta varten ajokorttilupaa hakevalla on oltava B-luokan ajo-oikeus. Jos haetun ajokorttiluokan vähimmäisikävaatimus on alle 18 vuotta eikä hakija ole täyttänyt mainittua ikää, ajokortin saamiseksi vaaditaan huoltajan suostumus. Suostumus on edellytys kuljettajantutkinnon suorittamiseksi ja se koskee myös 5 §:n 6 momentissa tarkoitettuja ajokortin suorittajia.

Hakemus voidaan tehdä sähköisesti taikka henkilökohtaisesti tai asiamiestä käyttäen. Hakijan on todistettava henkilöllisyytensä kuljettajantutkinnon vastaanottajalle kuljettajantutkintoa suorittaessa ja henkilökohtaisesti asioitaessa ajokorttiluvan hakemisen tai ajokortin luovuttamisen yhteydessä.

10 §

Hakemuksen liitteet

Hakemukseen on liitettävä:

2) hakijan valokuva, joka täyttää passivalokuvan vaatimukset lukuun ottamatta vaatimusta siitä, että valokuva on korkeintaan kuusi kuukautta aikaisemmin otettu, jollei ajokortissa käytetä viranomaisen rekistereihin aiemmin tallennettua valokuvaa tai jos valokuvan liittäminen hakemukseen ei 31 §:n mukaan ole tarpeen;

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

5) viranomaisen, työnantajan, koulutuksen järjestäjän tai muun vastaavan tahon antama selvitys myöntämisperusteesta ja ajokortin tarpeellisuudesta tehtävässä, jos hakemus koskee ajokortin saamista 5 §:n 4 momentissa tarkoitettuja ajoja varten.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua lääkärin- tai erikoislääkärinlausuntoa ei kuitenkaan vaadita, ellei se lääkärinlausunnosta tai muutoin Liikenteen turvallisuusviraston tietoon tulleesta syystä ole tarpeen, jos:

2) hakija on puolustusvoimissa varusmiespalveluksen yhteydessä suorittanut haettua luokkaa vastaavan kuljettajantutkinnon korkeintaan kolme vuotta aikaisemmin;

4) hakemus koskee ensimmäistä ryhmään 1 kuuluvaa ajokorttia ja hakija antaa vakuutuksen terveysvaatimusten täyttymisestä.

14 §

Ajokorttiluvan myöntäminen

Ajokortin ja ajokorttiluvan myöntämisedellytysten täytyminen on tarvittaessa tarkistettava Euroopan unionin ajokorttiverkosta käyttäen. Ajokorttilupa on voimassa kolme vuotta.

15 a §

Ajokortin luokan muuttaminen

Jos ajo-oikeuden haltija ei enää täytä ajo-oikeuden luokkaa vastaavan ajokorttiluvan myöntämisen edellytyksiä tai sitä vastaavaa ikävaatimusta, poliisi voi muuttaa ajokortin luokituksen selkeästä luokitusta vastaavaksi, jonka edellytykset henkilö täyttää.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ajo-oikeus palautuu ennalleen, kun ajo-oikeuden haltija osoittaa poliisille täyttävänsä jälleen ajo-oikeuden edellytykset ja poliisi palauttaa hallussaan olevan ajo-oikeutta vastaavan ajokortin.

16 §

Ajokortin ehdot ja rajoitukset

Ajokorttilupaan ja ajokorttiin voidaan 5 §:n 2—4 momentissa, 68 a §:n 2 momentissa ja 97 §:n 3 momentissa tarkoitettujen ehtojen ja rajoitusten lisäksi liittää ehto, jonka mukaan ajo-oikeuden haltijan:

Ehdoista ja rajoituksista on 1 momentin 3 kohdassa ja 97 §:n 3 momentissa tarkoitettua ehtoa lukuun ottamatta tehtävä merkintä ajokorttiin sen ajokorttiluokan yhteyteen, jota ehto tai rajoitus koskee.

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

17 §

Ajokortin terveysvaatimukset ryhmässä 1

Erikoislääkäri voi erityisestä syystä poiketa lausunnossaan 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua ajokorttidirektiivin näkökenttää koskevista vähimmäisvaatimuksista ja katsoa terveysvaatimusten täyttyvän, jos ajokorttidirektiivin liitteessä III säädetyt vaatimukset muutoin täyttyvät ja tarvittaessa suoritettava ajokoe sitä puoltaa. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkemmat määräykset 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua näkökenttää koskevien vaatimusten täyttymisestä ja näkökenttävaatimuksista poikkeamisesta sekä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuja muita terveysvaatimuksia koskevien vaatimusten täyttymisestä. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkemmat määräykset terveysvaatimusten täyttymisen tutkimiseksi ja ajoterveyden arvioimiseksi tehtävistä tarkastuksista ja niiden sisällöstä niin, että ajokorttidirektiivin ja liikenneturvallisuuden vaatimukset täyttyvät.

18 §

Ajokortin terveysvaatimukset ryhmässä 2

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkemmat määräykset 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua näkökenttää ja 4 kohdassa tarkoitettuja muita terveysvaatimuksia koskevien vaatimusten täyttymisestä sekä terveysvaatimusten täyttymisen tutkimiseksi ja ajoterveyden arvioimiseksi tehtävistä tarkastuksista ja niiden sisällöstä niin, että ajokorttidirektiivin ja liikenneturvallisuuden vaatimukset täyttyvät.

21 §

Ajoterveydentilaa koskevat ilmoitukset

Sen estämättä, mitä tietojen salassapitovelvollisuudesta säädetään, lääkärin on ilmoitettava poliisille, jos hän toteaa, ettei ajokorttiluvan hakija tai ajo-oikeuden haltija enää täytä 17 tai 18 §:ssä säädettyjä terveysvaatimuksia **jatkuvan päihteiden käytön tai** terveydentilan **muun** kuin tilapäisesti tapahtuneen heikentymisen **tai jatkuvan päihteiden väärinkäytön** takia.

Sen estämättä, mitä tietojen salassapitovelvollisuudesta säädetään, sairaanhoitajalla ja terveydenhoitajalla on oikeus ilmoittaa poliisille, ettei ajokorttiluvan hakija tai ajo-oikeuden haltija enää täytä 17 tai 18 §:ssä säädettyjä terveysvaatimuksia jatkuvan päihteiden **käytön** takia.

Ennen 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen ilmoituksen tekemistä potilaalle on kerrottava velvollisuudesta tai oikeudesta ilmoituksen tekemiseen ja terveydentilan vaikutuksesta ajokykyyn.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettussa ilmoituksessa voidaan antaa tieto ainoastaan:

1) siitä, että ilmoituksen kohteena oleva henkilö ei täytä ajokorttiluvan edellytyksenä olevia terveysvaatimuksia;

2) lääkärin, sairaanhoitajan tai terveydenhoitajan ehdottamista lisätoimenpiteistä terveydentilan tai siitä ajokykyyn aiheutuvien vaikutusten tarkemmaksi selvittämiseksi.

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

Mitä tässä pykälässä säädetään lääkärin ilmoitusvelvollisuudesta, koskee myös optikkoa 20 §:ssä tarkoitetun liikennevalvontaan liittyvän näkökykyä koskevan tarkastuksen yhteydessä. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkemmat määräykset ilmoituksen tekemisestä.

24 §

Ajokortin luovuttamisen edellytykset

Edellä 3 momentissa säädetystä poiketen puolustusvoimissa varusmiespalveluksen aikana suoritettu kuljettajantutkinto voi kuitenkin olla suoritettu enintään kolme vuotta aikaisemmin.

25 §

Ajokortin luovuttamisen esteet

Jos hakijalla on ennestään Suomessa, Ahvenanmaa mukaan lukien, tai ulkomailla annettu ajokortti, hänen on palautettava se uutta ajokorttia luovutettaessa, jollei toisin säädetä. Jos ajokorttia ei voida palauttaa sen anastamisen, tuhoutumisen tai katoamisen takia, siitä on annettava selvitys. Jos ajokortti myöhemmin löytyy, se on palautettava Liikenteen turvallisuusvirastolle.

26 §

Ajokortin luovuttaminen

Ajokortti toimitetaan hakijalle postitse. Jos postitse toimittaminen ei hakijalla ennestään olevan ajokortin viranomaisen haltuun saamiseksi tai muusta asiakirjaturvallisuuteen tai tässä laissa säädettyyn tehtävään liittyvästä syystä ole mahdollista, ajokortin luovuttaa Liikenteen turvallisuusvirasto. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ajokorttien postitse toimittamisen esteistä, postittamisesta noudatettavasta menettelystä ja muista postittamisen vaatimuksista sekä hakijalla ennestään olevan ajokortin palauttamisesta viranomaiselle.

27 §

Ajokortin uudistaminen

Ajokortin uudistamista 22 §:ssä tarkoitetuksi määräajaksi haetaan noudattaen, mitä 9 §:n 3 momentissa säädetään ajokorttiluvan hakemisesta. Hakemukseen on liitettävä:

3) lääkärinlausunto, jos ryhmään 1 kuuluvan ajokortin uudistamista hakeva on täyttänyt 70 vuotta tai, jos ryhmään 2 kuuluvia luokkia sisältävän ajokortin uudistamista hakeva on täyttänyt 45 vuotta tai täyttää mainitun iän uudistettavan ajokortin voimassaolon aikana taikka, jos lää-

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

kärinlausunto on esitetyn lääkärinlausunnon tai muutoin lupaviranomaisen tietoon tulleen syyn johdosta tarpeen hakemuksen käsittelemiseksi.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa ryhmän 1 ajokortin uudistamista hakevien lääkärinlausunnoissa on terveysvaatimusten täyttymistä arvioitaessa otettava erityisesti huomioon ikääntymisen vaikutukset ajoterveyteen ja terveysvaatimusten täyttymiseen. Ryhmään 2 kuuluvan ajokortin uudistamiseen liitettävässä lääkärinlausunnossa on edellä tarkoitettujen ikääntymisen vaikutukset otettava huomioon, jos hakija on täyttänyt 68 vuotta tai täyttää mainitun iän uudistetavan ajokortin voimassaolon aikana.

31 §

Ajokortin vaatimukset

Ajokorttiin merkitään ajokorttilupaa vastaavat luokat. Ajokorttiin liitetyt ehtoja, rajoituksia ja muita tietoja koskevat merkinnät tehdään koodin muodossa. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä koodeista ja niiden käytöstä. Ajokorttilupaa tai ajokortin uudistamista koskevaan hakemukseen on liitettävä uusi valokuva, jos viranomaisen rekistereihin tallennettu kuva on yli 15 vuotta vanha.

4 luku

Kuljettajaopetus

34 §

Ajo-opetuksen ja ajoharjoittelun luvanvaraisuus

Ajo-opetukseen ja ajoharjoittelun ohjaamiseen liikenteessä ajokorttia varten, vaaditaan Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä lupa (*opetuslupa*). Ajo-opetusta koskevat säännökset koskevat myös käsittelyopetusta, jollei toisin säädetä.

Autokoulun pitämiseen vaaditaan Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä lupa (*autokoululupa*). Autokoululupa vaaditaan myös ammattimaiseen tai kaupalliseen ajo-opetuksen antamiseen tai ajoharjoittelun ohjaamiseen ajokorttia varten. Opetuslupa oikeuttaa muuhun kuin kaupalliseen tai ammattimaiseen ajo-opetuksen antamiseen ja ajoharjoittelun ohjaamiseen ajokorttia varten.

Ajamista moottoripyörällä moottoripyörän ajokortin suorittamista varten voi harjoitella Liikenteen turvallisuusviraston myöntämällä luvalla (*moottoripyörän harjoituslupa*).

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

35 §

Ryhmän 1 ajokorttia koskevat koulutusvaatimukset

Ryhmän 1 ajokorttia suorittavan, jolla ei ennestään ole tähän ryhmään kuuluvaa ajokorttia, on ajokortin luokasta riippumatta saatava koulutus, jolla annetaan perustiedot liikennejärjestelmästä, liikenteen vuorovaikutteisuudesta ja riskeistä, eri tienkäyttäjärühmien turvallisuuteen liittyvistä tekijöistä, moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettamiseen liittyvistä vastuista ja velvollisuuksista sekä muista turvallisen ja ympäristön huomioon ottavan ajotavan vaatimuksista. Koulutus saadaan antaa teoriaopetuksena.

Auton B-luokan ajokorttia suorittavan on ennen kuljettajantutkintoa saatava koulutus, jolla lisätään valmiuksia vaikeissa olosuhteissa ajamisessa ja tuetaan muutenkin sääntöjä noudattavan turvallisen ja vastuullisen ajotavan omaksumista. Koulutuksessa on erityisesti vahvistettava valmiuksia tunnistaa ja välttää liikenteen vaaratilanteita ja tekijöitä, jotka kuljettajan ajokykyä heikentämällä voivat lisätä onnettomuusriskejä. Koulutukseen on sisällytettävä opetusta pimeällä ja liukkaalla ajamiseen liittyvien erityispiirteiden ja riskien tunnistamisesta, kuten tienpinnan liukkauden vaikutuksesta ajoneuvon hallintaan sekä ajonopeuden, turvallisuusvälin ja oikean havainnoinnin merkityksestä kuljettajan toimintamahdollisuuksiin ja nopeuden vaikutuksista jarrutusmatkaan ja ajoneuvon hallittavuuteen. Liukkaalla ajamisen ajo-opetus voidaan toteuttaa myös järjestettyinä ajamisen näyttöinä ja harjoituksina, jolloin ne on toteutettava ajoharjoitteluradalla tai muulla vastaavalla alueella, jota ei käytetä yleiseen liikenteeseen. Koulutuksen kesto on kahdeksan tuntia, ja siihen on sisällytettävä teoriaopetusta ja ajo-opetusta, joka voidaan osin antaa simulaattorilla.

Moottoripyörän ensimmäisen ajokortin ja auton B-luokan ajokortin suorittamisen edellytyksenä on, että ajokorttia suorittava on saanut ajo-opetusta.

Moottoripyörän ajokorttiluokkaa voidaan korottaa välittömästi ylempään moottoripyörän ajokorttiluokkaan suorittamalla koulutus tai ajokoe, jos ajo-oikeus suoritettavaa ajokorttia välittömästi alempaan luokkaan on saatu vähintään kaksi vuotta aikaisemmin.

Edellä 1, 2 ja 4 momentissa tarkoitettujen koulutuksen antamiseen vaaditaan autokoululupa. Autokoululupavaatimuksesta poiketen Liikenteen turvallisuusvirasto voi hyväksyä mainitun koulutuksen antamiseen myös muita liikenneturvallisuusalan toimijoita, joilla on koulutukseen tarvittava alan tuntemus ja osaaminen sekä koulutuskokemus. Ilman autokoululupaa ja erillistä hyväksymistä voidaan 1 momentissa tarkoitettu koulutus antaa peruskoulussa ja toisen asteen koulutuksessa koulutuksen sisältöä ja toteutusta koskevien vaatimusten mukaisesti. Tässä momentissa tarkoitettuihin koulutuksen antajiin sovelletaan autokoulun valvontaa koskevia säännöksiä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettua koulutuksesta ja sen antamisen vaatimuksista, koulutuksen ja ajo-opetuksen määräistä sekä autokoululupaa koskevista poikkeuksista 4 momentissa tarkoitettujen muiden kuin autokoululuvalla toimivien koulutuksenantajien kohdalla. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä koulutuksen sisällöstä ja käytännön toteutuksesta sekä määräykset ulkomailla saadun 2 tai 3 momentissa tarkoitettua koulutusta vastaavan koulutuksen hyväksi lukemisesta.

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

36 §

Kuljettajaopetus ryhmän 2 ajokorttia varten

Ryhmän 2 ajokorttia varten annettavaan kuljettajaopetukseen on sisällytettävä opetusta ajoneuvon erityispiirteiden mukaisesti sen oikeasta käyttötavasta, käsittelystä ja kuljettamisesta liikennesääntöjä noudattaen erilaisissa liikennetilanteissa ja ympäristöissä turvallisesti, taloudellisesti, ekologisesti ja joustavasti. Koulutukseen on sisällytettävä myös onnettomuuspaikalla toimimiseen tarvittava ensiapukoulutus ja liikenteen vaaratilanteiden tunnistamista ja välttämistä koskeva ennakoivan ajamisen opetus.

Kuljettajaopetukseen on sisällytettävä luokkakohtainen teoria- ja ajo-opetus ja opetuksessa on noudatettava Liikenteen turvallisuusviraston hyväksymää opetussuunnitelmaa. Opetus voidaan antaa ajokorttia suorittavalla olevaa ryhmän 2 ajokorttia tai kuorma- tai linja-auton kuljettajan ammattipätevyyttä täydentävänä opetuksena.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää opetuksen vähimmäismääristä ja antaa tarkempia säännöksiä opetussuunnitelman, ammattipätevyyden ja opetuksen toteuttamisen vaatimuksista. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä opetuksen sisällöstä ja käytännön toteutuksesta sekä ulkomailla saadun vastaavan koulutuksen hyväksi lukemisesta.

37 §

Uuden kuljettajan ajokieltoon määräämiseen liittyvä koulutus ja ajokortin palauttaminen ajokiellon jälkeen

Jos kuljettaja määrätään auton ensimmäisen ajo-oikeuden saamista seuraavan kahden vuoden aikana tehdyistä liikenneerikoksista tai toistuvista liikenneerikkomuksista ajokieltoon, ajokortin palauttamisen edellytyksenä ajokiellon päättymisen jälkeen on, että hän on saanut riskikäyttäytymistä ja sen vaikutuksia liikenneturvallisuuteen käsittelevän lisäkoulutuksen. Säännöstä sovelletaan myös moottoripyörän ajo-oikeuden haltijaan, jolla ei ole auton ajo-oikeutta, kahden vuoden ajan moottoripyörän ensimmäisen ajo-oikeuden saamisesta. Jos tässä momentissa tarkoitettut seuranta-ajat ovat päällekkäiset tai seuraavat toista keskeytyksettä, seuranta-aikoja pidetään yhtenä seurantajaksona.

Ajokortin palauttamisen edellytyksenä 1 momentissa tarkoitettun ajokiellon jälkeen on, että ajokieltoon määrätty esittää todistuksen 1 momentissa tarkoitettun koulutuksen saamisesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun koulutuksen antamiseen vaaditaan autokoululupa. Liikenteen turvallisuusvirasto voi hyväksyä koulutuksen antamiseen myös muita liikenneturvallisuusalan tai muun alan toimijoita, joilla on koulutukseen tarvittava liikenneturvallisuusalan tuntemus ja osaaaminen sekä koulutuskokemus. Koulutuksen valvontaan sovelletaan autokoulun valvontaa koskevia säännöksiä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä koulutuksesta ja sen määrätä sekä säännökset autokouluvalvontaa koskevista poikkeuksista 3 momentissa tarkoitettujen muiden kuin autokoululuvalla toimivien koulutuksen antajien kohdalla. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkemmat määräykset opetuksen sisällöstä ja käytännön toteutuksesta.

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

38 §

Ajo-opetuksen ja ajoharjoittelun aloittamisen vähimmäisikä

Ajokorttia suorittavan ajo-opetus ja ajoharjoittelu saadaan aloittaa B-luokassa aikaisintaan kaksi vuotta ja muissa luokissa aikaisintaan kuusi kuukautta ennen vaadittavan vähimmäisiän täyttymistä. Ajo-opetus ja ajoharjoittelu liikenteessä saadaan kuitenkin aloittaa vasta, kun ajokorttia suorittava on täyttänyt 15 vuotta.

Oppilas, joka on kuorma- ja linja-auton kuljettajan tehtävissä toimimiseen suunnatussa Opetushallituksen valvonnassa tapahtuvassa ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa, saadaan kuitenkin ottaa tämän koulutuksen yhteydessä annettavaan ryhmään 2 kuuluvan ajokortin saamiseen tähtäävään kuljettajaopetukseen B-luokan ajokorttia vaatimatta sinä vuonna, jona hän täyttää 16 vuotta. Ajo-opetusta liikenteessä saadaan antaa B-luokassa, kun oppilas on täyttänyt 16 vuotta ja kuorma- tai linja-autolla, kun oppilas on täyttänyt 17 vuotta. Linja-autolla ajo-opetusta liikenteessä annettaessa oppilaalla on oltava B-luokan ajo-oikeus ja E-luokan yhdistelmällä ajo-opetusta liikenteessä annettaessa oppilaalla on oltava vetoauton kuljettamiseen oikeuttava ajo-oikeus.

Ajo-opetuksen ja ajoharjoittelun aloittamisen edellytyksenä E-luokassa on, että ajokorttia suorittavalla on vetoauton ajo-oikeus.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä ajo-opetuksen ja ajoharjoittelun aloittamisen vaatimuksista.

39 §

Ajoneuvon kuljettaja ajo-opetuksessa ja ajoharjoittelussa

Ajo-opetuksessa ja ajoharjoittelussa ajoneuvon kuljettajaksi katsotaan:

- 1) B-luokassa opettaja ja ajoharjoittelussa harjoittelua ohjaava;
- 2) C1- ja C-luokassa opettaja;
- 3) D1- tai D-luokan ajo-opetuksessa opettaja taikka ajokorttia suorittava, jos hänellä on C-luokan ajokortti;
- 4) E-luokassa ajokorttia suorittava;
- 5) mopolla, moottoripyörällä, traktorilla tai kevyellä nelipyörällä, jossa istuinpaikat ovat peräkkäin, ajo-opetusta annettaessa tai ajoa harjoiteltaessa ajokorttia suorittava taikka opettaja ja ajoharjoittelussa harjoittelua ohjaava, jos hän on mukana moottoripyörässä, traktorissa tai kevyessä nelipyörässä;
- 6) T-luokassa ajokorttia suorittava.

40 §

Opetuksessa ja ajoharjoittelussa käytettävät ajoneuvot ja muut opetusvälineet

Ajo-opetuksessa ja ajoharjoittelussa käytettävän ajoneuvon on täytettävä suoritettavan ajokortin luokkaa, ja AM-luokassa ajoneuvon luokkaa, koskevat vaatimukset ja siinä on tarvittaessa oltava erillinen ajoneuvon käyttäjarruun vaikuttava poljin opettajaa tai ajoharjoittelussa ajoharjoittelua ohjaavaa varten.

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

Ajo-opetuksessa ja muussa koulutuksessa voidaan käyttää myös simulaattoreita ja muita opetusvälineitä, joiden on vastattava suoritettavan ajokortin luokkaa koskevia vaatimuksia. Ryhmän 2 opetuksessa käytettävän opetusmateriaalin on vastattava opetuksessa noudatettavaa opetussuunnitelmaa.

Jos ajo-opetusta ja muuta koulutusta annetaan teknisen käyttöyhteyden avulla, käyttöyhteyden on mahdollistettava oppilaan henkilöllisyyden toteaminen luotettavasti sekä reaaliaikainen vuorovaikutus opettajan ja oppilaan välillä koko oppitunnin ajan.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset ajoneuvoista ja muista tässä pykälässä tarkoitetuista opetusvälineistä ja niiden käytöstä ajo-opetuksessa ja muussa koulutuksessa sekä poikkeuksista poljinvaatimukseen. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa määräykset muiden opetusvälineiden kuin ajoneuvojen teknisistä vaatimuksista.

41 §

Ajo-opetuksen ja ajoharjoittelun toteuttaminen

Ajo-opetuksessa ja ajoharjoittelussa opettaja tai ajoharjoittelua ohjaava, joka 39 §:n mukaan katsotaan ajoneuvon kuljettajaksi, vastaa siitä, että ajokorttia suorittavalla on tarvittava ajoneuvon käsittelytaito ja muu osaaminen. Ensimmäistä ajokorttia suorittaessa ajo-opetuksen ja ajoharjoittelun tapahtuessa opetusluvan nojalla todistus 35 §:n 1 momentissa tarkoitettujen koulutuksen suorittamisesta on pidettävä ajettaessa mukana ja vaadittaessa esitettävä 32 §:n 1 momentissa tarkoitettulle henkilölle.

B-, C1- ja C-luokan ajo-opetuksessa opettajan tai ajoharjoittelussa harjoittelua ohjaavan on istuttava oppilaan vieressä. Sama koskee ajo-opetusta ja ajoharjoittelua kevyellä nelipyörällä taikka traktorilla, jos istuinpaikat ajoneuvossa ovat vierekkäin.

Mopolla ja moottoripyörällä, traktorilla sekä kevyellä nelipyörällä, jossa istuimet ovat peräkkäin, ajo-opetusta annettaessa ja ajoharjoittelua ohjattaessa ajokorttia suorittavalla on oltava laitteet ajo-ohjeiden vastaanottamista varten ja kuljettajan suojaamiseksi tarkoitettujen ajovarusteiden. Vaatimus ajo-ohjeiden vastaanottamiseen tarvittavista laitteista koskee myös ajo-opetusta ja ajoharjoittelua T-luokan ajoneuvolla, jos opettajalle ei ole istuinpaikkaa ajoneuvossa tai istuimet ovat peräkkäin.

Jos ajo-opetukseen tai ajoharjoitteluun käytetään simulaattoria eikä opettaja ole samassa tilassa ajokorttia suorittavan kanssa, opetus on annettava säädetyt vaatimukset täyttävän teknisen käyttöyhteyden avulla.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkemmat määräykset ajo-opetuksen ja ajoharjoittelun toteuttamisesta ajoneuvoja, simulaattoreita ja muita opetusvälineitä käytettäessä sekä ajo-ohjeiden vastaanottamiseen tarvittavista laitteista ja kuljettajan ajovarusteista.

42 §

Opetusluvan myöntämisen edellytykset ryhmän 1 ajokorttia varten

Ryhmän 1 ajokortin suorittamista varten tarvittavan ajo-opetuksen antamiseen ja ajoharjoittelun ohjaamiseen vaadittavan opetusluvan myöntämisen edellytyksenä on, että:

- 1) hakija on täyttänyt 25 vuotta;

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

2) hakijalla on suoritettavan ajokortin luokkaa vastaava Suomessa tai muussa EU- tai ETA-valtiossa annettu ajokortti taikka AM-luokassa ajoneuvon luokkaa vastaava ajokortti, joka on ollut hänellä vähintään viiden vuoden ajan;

3) hakija ei ole ajokiellossa tai väliaikaisessa ajokiellossa;

4) hakijaa on pidettävä henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan opetustehtävään sopivana.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa säädetystä poiketen AM-luokkaa koskevan opetusluvan hakijalla hyväksyttävänä pidetään myös auton ajokortti sekä mopon ajokorttia suoritettaessa myös moottoripyörän ajokorttia.

Hakijaa ei ole pidettävä henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan opetustehtävään sopivana, jos hän on:

1) luvan myöntämistä edeltäneen viiden vuoden aikana ollut ajokiellossa rattijuopumuksen, törkeän rattijuopumuksen, törkeän liikenteen vaarantamisen tai sellaisen rikoslain 23 luvun 1 §:n nojalla rangaistavan teon takia, joka osoittaa vakavaa piittaamattomuutta liikenneturvallisuutta kohtaan; tai hän on tänä aikana syyllistynyt mainittuihin tekoihin niin, että ajokieltoon määräämisen perusteet täyttyvät;

2) viimeisen vuoden aikana ollut ajokiellossa muihin kuin 1 kohdassa tarkoitettuihin liikenne-rikoksiin syyllistymisen takia tai tänä aikana syyllistynyt tällaisiin tekoihin niin, että ajokieltoon määräämisen perusteet täyttyvät; tai

3) rikosrekisteriin tai poliisiin pitämään rekisteriin sisältyvien tietojen perusteella muutoin toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton opetustehtävään.

43 §

Opetusluvan myöntämisen edellytykset ryhmän 2 ajokorttia varten

Opetuslupa voidaan myöntää ryhmän 2 ajokorttia varten annettavaan kuljettajaopetukseen vain, jos opetus annetaan autonkuljettajan ammattiopetukseen rinnastettavan työnantajan antaman koulutuksen yhteydessä kuljetusalan tutkintokoulutuksessa oppisopimuksella. Oppilaalla on oltava B-luokan ajokortti ja lisäksi vetoauton kuljettamiseen oikeuttava ajokortti, jos opetusta annetaan ajoneuvoyhdistelmän ajokorttia varten.

Opetusluvan myöntämisen edellytyksenä on, että:

1) hakija on täyttänyt 25 vuotta;

2) hakijalla on opetusajoneuvon ajo-oikeus;

3) hakija ei ole ajokiellossa tai väliaikaisessa ajokiellossa;

4) hakijalla on liikenneopettajalupa C- ja D-luokan opetukseen.

44 §

Opetusluvan myöntäminen ja voimassaolo

B-luokan opetuslupa myönnetään kolmeksi vuodeksi ja aikaisintaan kaksi vuotta ennen kuin ajokorttia suorittava täyttää ajokortin saamiselle säädetyn vähimmäisiän. Muu opetuslupa myönnetään yhdeksäksi kuukaudeksi ja aikaisintaan kuusi kuukautta ennen kuin ajokorttia suorittava täyttää opetusajoneuvon luokkaa vastaavan ajokortin saamiselle säädetyn vähimmäisiän. Ajo-opetuksen ja ajoharjoittelun aloittamisen vähimmäisiästä säädetään 38 §:n 1 momentissa.

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

Hakijalle voidaan myöntää enintään kolme opetuslupaa kolmen vuoden aikana. Jos hakija on ajokorttia suorittavan isä tai äiti, isoisä tai isoäiti, huoltaja, lapsi, lapsenlapsi tai sisarus, myönnettävien opetuslupien määrää ei kuitenkaan ole rajoitettu. Opetuslupa saadaan myöntää kahdelle ja opetettavia saa olla kaksi, jos opettaja tai opettajat ovat opetettavan tai opetettavien vanhempia, isovanhempia, huoltajia, lapsia, lapsenlapsia tai sisaruksia.

Opetuslupa on merkittävä luvanhaltija, ajokorttia suorittava sekä suoritettavan ajokortin luokka ja AM-luokassa myös ajoneuvon luokka. Jos opetuslupa myönnetään 2 momentin mukaisesti kahdelle, toinen heistä on nimettävä vastuulliseksi opettajaksi, joka antaa kuljettajantutkintoon pääsyn edellytyksenä olevan todistuksen 35 §:n 3 momentissa tarkoitetusta ajo-opetuksesta.

Opetusluvan voimassaolo päättyy, kun kuljettajantutkinto on suoritettu. Opetusluvan voimassaoloa voidaan tarvittaessa jatkaa. Opetuslupahakemus raukeaa, jos sitä ei hakijasta johtuvasta syystä ole voitu käsitellä vuoden kuluessa hakemuksen saapumisesta. Jos hakemus raukeaa, tieto hakemuksesta poistetaan liikenneasioiden rekisteristä.

45 §

Opetusluvan peruuttaminen

Poliisin on peruutettava opetuslupa, jos luvan haltija:

- 1) ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä;
- 2) rikkoo opetuslupaa koskevia säännöksiä tai opetusluvan ehtoja; tai
- 3) sitä pyytää.

Lupa voidaan peruuttaa väliaikaisesti, jos edellytykset väliaikaiseen ajokieltoon määräämiseen ovat olemassa. Luvan väliaikaisessa peruuttamisessa noudatetaan, mitä väliaikaisesta ajokiellosta säädetään.

46 §

Moottoripyörän harjoituslupa

Moottoripyörän harjoituslupa oikeuttaa moottoripyörän ajokorttia suorittavan itsenäiseen ajoharjoitteluun moottoripyörällä. Ajoharjoittelussa on käytettävä suoritettavan ajokortin luokkaan kuuluvaa moottoripyörää. Ajokorttia suorittava katsotaan ajoharjoittelussa kuljettajaksi.

Jos suoritettavan ajokortin vähimmäisikävaatimus on alle 18 vuotta eikä ajokorttia suorittava ole täyttänyt mainittua ikää, vaaditaan huoltajan suostumus, joka on edellytyksenä teoriakokeen suorittamiseksi. Huoltajan on lisäksi nimettävä ajoharjoitteluun ohjaaja, jonka on seurattava harjoittelun ja ajotaidon edistymistä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ajoharjoittelusta ja sen ohjaamisesta.

47 §

Moottoripyörän harjoitusluvan myöntäminen

Moottoripyörän harjoitusluvan myöntämisen edellytyksenä on, että:

- 1) hakijalla on voimassa oleva ajokorttilupa;

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

2) hakija on saanut 35 §:n 1 momentissa tarkoitetun ensimmäisen ajokortin suorittamiseen liittyvän koulutuksen ja mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitetun ajo-opetuksen;

3) hakija on suorittanut hyväksytysti suoritettavan ajokortin luokkaa vastaavan teoriakokeen;

4) hakija on suorittanut hyväksytysti suoritettavan ajokortin luokkaa vastaavan moottoripyörän käsittelykokeen;

5) hakija ei ole ajokiellossa tai väliaikaisessa ajokiellossa eikä ole lupapäätöstä edeltäneen viiden vuoden aikana ollut ajokiellossa.

Alle 18-vuotiaalle myönnettävän harjoitusluvan edellytyksenä olevasta huoltajan suostumuksesta säädetään 46 §:n 2 momentissa.

Jos hakijalla on ollut moottoripyörän ajokortti vähintään kaksi vuotta suoritettavaa moottoripyörän ajokorttia välittömästi alemmassa luokassa, harjoitusluvan myöntämiseksi ei vaadita 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua teoriakoetta.

Harjoituslupa on merkittävä harjoittelija ja suoritettavan ajokortin luokka. Harjoituslupa myönnetään enintään kolmeksi kuukaudeksi ja se voidaan antaa ehdoin ja rajoituksin. Uutta lupaa ei saa myöntää ilman painavaa syytä.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitusta käsittelykokeesta.

48 §

Moottoripyörän harjoitusluvan peruuttaminen

Moottoripyörän harjoituslupa on peruutettava, jos luvan haltija:

1) ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä;

2) rikkoo harjoituslupaa koskevia säännöksiä tai harjoitusluvan ehtoja; tai

3) sitä pyytää.

Harjoituslupa on peruutettava väliaikaisesti, jos luvan haltija määrätään väliaikaiseen ajokielloon. Luvan väliaikaisessa peruuttamisessa noudatetaan, mitä väliaikaisesta ajokiellosta säädetään.

49 §

Opetustodistus

Edellä 35—37 §:ssä tarkoitetun koulutuksen ja 35 §:n 3 momentissa tarkoitetun ajo-opetuksen hyväksytysti suorittaneelle on annettava siitä todistus. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä opetustodistuksen antamisesta.

50 §

Kokeilulupa

Liikenteen turvallisuusvirasto voi myöntää luvan ryhmän 2 kuljettajaopetuksen kehittämiseksi tarpeellisen kokeilun järjestämiseen. Kokeilussa voidaan poiketa tässä laissa säädetyistä kuljettajaopetuksen määrästä ja toteutusta koskevista vaatimuksista. Kokeilussa annettavan kuljettajaopetuksen tulee olla tavoitteiltaan ja sisällöltään sellainen, että kokeiluun osallistuva oppilas saa täs-

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

sä laissa tarkoitetut kuljettajan valmiudet eikä hänen oikeuksiaan vaaranneta kokeilulla. Kokeilu toteutetaan Liikenteen turvallisuusviraston valvonnassa, ja siinä on noudatettava Liikenteen turvallisuusviraston hyväksymää kokeilusuunnitelmaa sekä sen määrittämiä ehtoja ja rajoituksia.

51 §

Opetusajoneuvon tunnus

Ajo-opetuksessa ja ajoharjoittelussa käytettävä ajoneuvo on merkittävä valkoisella kolmion muotoisella tunnuksella. Jos kysymyksessä on autokoululuvalla harjoitettavassa toiminnassa käytettävä ajoneuvo, ajoneuvosta on tunnuksen lisäksi käytävä ilmi autokoulun nimi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset ajoneuvon tunnuksesta ja sen käytöstä sekä ajoneuvon muusta merkitsemisestä.

5 luku

Kuljettajantutkinto

52 §

Kuljettajantutkinnon tarkoitus ja sisältö

Kuljettajantutkinnon tarkoituksena on varmistaa, että ajokorttia suorittavalla on tarvittavat tiedot ja käytännön ajotaito toimia vastuullisena kuljettajana itsenäisesti ja turvallisesti erilaisissa liikennetilanteissa ottaen huomioon myös sosiaalisuuden ja ekologisuuden vaatimukset.

Kuljettajantutkinnossa on monipuolisesti arvioitava ajokorttia suorittavan kykyä:

1) kuljettaa ajoneuvoa erilaisissa liikenneympäristöissä ja -tilanteissa liikennesääntöjen mukaisesti ja ajoneuvon erityispiirteet huomioon ottaen turvallisesti, sujuvasti, ekologisesti ja vaaratilanteita aiheuttamatta;

2) osoittaa vastuullisuutta muita tienkäyttäjiä ja ympäristöä kohtaan;

3) tunnistaa liikenteen vaaratilanteita ja ajonopeuksien, keliolosuhteiden ja erilaisten kuljettajan ajokykyyn vaikuttavien tekijöiden, kuten tunnetilojen, ajoseuran, päihteiden ja lääkkeiden käytön, väsymyksen, näkökyvyn ja terveydentilan, vaikutuksen onnettomuusriskin lisääntymiseen;

4) havaita ajoneuvon toimintaan ja turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavia vikoja ja puutteita ja toimia muutenkin vaaratilanteiden välttämisen edellyttämällä tavalla.

Kuljettajantutkinnon on täytettävä ajokorttidirektiivin liitteessä II säädetyt vähimmäisvaatimukset. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä kuljettajantutkinnon sisällystään.

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

53 §

Kuljettajantutkinnon rakenne ja toteuttaminen

Kuljettajantutkintoon sisältyy teoriakoe ja ajokoe. Ajokokeeseen voi sisältyä erillinen käsittelykoe. Mopon ajokorttia suoritettaessa ajokokeeseen sisältyy pelkästään käsittelykoe. T-luokassa suoritetaan kuitenkin vain teoriakoe. Tutkinnossa, joka suoritetaan moottoripyörän ajokorttiluokan korottamiseksi 35 §:n 4 momentissa tarkoitettussa tapauksessa tai 7 §:n 4 momentissa tarkoitettun B-luokan ajoneuvoyhdistelmän ajo-oikeuden saamiseksi, suoritetaan vain ajokoe.

Ajokokeeseen voi sisältyä erillinen käsittelykoe. Ajokokeen suorittamisen edellytyksenä on, että ajokortin luokkaa ja AM-luokassa ajoneuvon luokkaa vastaava teoriakoe on suoritettu. Teoriakoe suoritetaan Liikenteen turvallisuusviraston aineistoa käyttäen.

Ajokokeessa käytettävän ajoneuvon on täytettävä tutkinnon luokkaa vastaavat vaatimukset ja siinä on tarvittaessa oltava ajokokeen vastaanottajaa varten ajoneuvon käyttöjarruun vaikuttava poljin. Tutkinnon suorittajan on hankittava käytettäväksi ajokokeessa tarvittava ajoneuvo. Ajokokeen aikana hänet katsotaan kuljettajaksi.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan säännökset ajokokeen kestosta sekä ajokokeen vastaanottamisesta ja poikkeuksista poljinvaatimukseen. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä teoriakokeesta, tutkintoajoneuvoista ja muista kuljettajantutkinnon vaatimuksista. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä teoriakokeiden, ajokokeiden ja käsittelykokeiden sisällöstä ja käytännön toteutuksesta.

54 §

Kuljettajantutkintoon pääsemisen edellytykset

Kuljettajantutkintoon pääsemisen edellytyksenä on, että:

- 1) tutkintoon tulevalla on tutkinnon luokkaa vastaava ajokorttilupa;
- 2) tutkintoon tuleva täyttää tutkinnon luokkaa vastaavan ikävaatimuksen;
- 3) tutkintoon tuleva ei ole ajokiellossa tai väliaikaisessa ajokiellossa;
- 4) tutkinnon luokasta riippuen tutkintoon tuleva on saanut 35 tai 36 §:ssä tarkoitettun koulutuksen;
- 5) ryhmän 2 tutkintoon tulevalla on B-luokan ajo-oikeus;
- 6) ajoneuvoyhdistelmän ajo-oikeuden saamiseksi suoritettavaan tutkintoon tulevalla on tutkinnon luokkaa vastaavan vetoauton ajo-oikeus;
- 7) ajokokeeseen tai käsittelykokeeseen tuleva on suorittanut tutkinnon luokkaa vastaavan teoriakokeen, jos sellainen vaaditaan;
- 8) kuljettajantutkinnon teoriakokeeseen tulevalla on huoltajan suostumus, jos sellainen 9 §:n 2 momentin tai 46 §:n 2 momentin mukaan vaaditaan ja oppilaitoksen antama todistus, jos sellainen 5 §:n 6 momentin mukaan vaaditaan.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua ajokorttilupaa ei vaadita eikä toistaiseksi voimassa oleva ajokielto ole esteenä tutkinnon suorittamiselle, jos tutkintoon tulevalla on poliisin määräys uuden ajokokeen suorittamiseksi. Jos henkilö on määrätty toistaiseksi ajokieltoon sillä perusteella, että hän ei enää täytä ajokorttiluvan terveysvaatimuksia, ajokielto ei myöskään ole esteenä tutkintoon pääsyyllä ajo-oikeuden palauttamiseksi, jos esitettävän lääkärinlausunnon mukaan lääkäri sitä edellyttää tai suosittelee.

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

Henkilö saadaan 1 momentin 2 kohdasta poiketen ottaa teoriakokeeseen kuukautta ennen säädetyn ikävaatimuksen täyttymistä, jos kuljettajantutkinnon suorittamiseksi ja kuljettajantutkintotodistuksen antamiseksi vaaditaan myös 53 §:ssä tarkoitettu ajokoe. C-, CE- ja D-luokan tutkintoon pääsemisen ikävaatimuksista perustason ammattipätevyyttä ammatillisen kuljettajakoulutuksen yhteydessä suoritettaessa säädetään 5 §:n 2 momentissa.

Jos tutkintoon tulevalle on tai on aikaisemmin ollut Suomessa tai muussa EU- tai ETA-valtiossa saatu vastaavan luokan ajokortti tai hänellä on voimassa vastaavan luokan muu ulkomailla annettu ajokortti, 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua koulutusta ei vaadita. Jos 36 §:ssä tarkoitettu ryhmän 2 kuljettajaopetus on annettu tutkintoon tulevalle olevaa samaan ryhmään kuuluvaa ajo-oikeutta tai ammattipätevyyttä täydentävänä, mainitun ajo-oikeuden tai ammattipätevyyden on oltava voimassa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä luokkakohtaisista kuljettajantutkintoon pääsyn ja siihen ilmoittautumisen vaatimuksista sekä vaatimusten soveltamisesta silloin, kun kysymyksessä on kuljettajantutkinnon tai ajokokeen suorittaminen ajo-oikeuden voimassa pysyttämiseksi, uudistamiseksi tai ulkomaisen ajokortin vaihtamiseksi.

55 §

Kuljettajantutkintotodistus

Kuljettajantutkinnon vastaanottajan on annettava hyväksytysti suoritetusta kuljettajantutkinnosta todistus. Todistusta ei kuitenkaan anneta, jos edellytykset ajokortin luovuttamiseen eivät täyty tai jos tutkinnon suorittajalle annetaan ajokortti taikka väliaikainen ajokortti.

Oikeudesta kuljettaa kuljettajantutkintotodistuksen nojalla ajoneuvoa säädetään 6 §:n 5 momentissa.

58 §

Sotilasajoneuvon kuljettaminen

Mitä tässä laissa säädetään kuljettajantutkintojen sisällöstä sekä kuljettajan terveydentilan vaatimuksista, sovelletaan myös puolustusvoimien ajokorttiin. Tarkemmat säännökset puolustusvoimien ajokortista ja ajoluvasta sekä niiden antamisesta, poisottamisesta, peruuttamisesta ja palauttamisesta annetaan puolustusministeriön asetuksella. Puolustusministeriön asetuksella säädetään lisäksi puolustusvoimien liikenneopettaja- ja kuljettajakoulutuksen sisällöstä, liikenneopettajan ja kuljettajantutkinnoista ja ajolupakoulutuksesta sekä kuljettajantutkintoja vastaanottavan ajoneuvotarkastajan pätevyysvaatimuksista.

60 §

Sopimusvaltiossa annettu ajokortti

Genevessä vuonna 1949 tehtyyn tieliikennettä koskevaan yleissopimukseen (SopS 11/1959) tai Wienissä vuonna 1968 tehtyyn tieliikennettä koskevaan yleissopimukseen (SopS 30/1986) liittyneessä muussa kuin 59 §:ssä tarkoitettussa valtiossa annettu ajokortti oikeuttaa kuljettamaan

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

Suomessa sellaista ajoneuvoa tai ajoneuvoyhdistelmää, jonka sopimuksessa mainittua luokkaa vastaava tunnus on ajokortissa, jos:

- 1) ajokortin haltijan vakinainen asuinpaikka ei ajokorttia myönnettäessä ollut Suomessa;
- 2) ajokortti on sopimuksessa olevan mallin mukainen kansallinen ajokortti tai siitä käyvät latinalaisin kirjaimin ilmi vastaavat tiedot kuin sopimusmallin mukaisesta ajokortista taikka ajokortin lisäksi esitetään sopimuksenmukainen kansainvälinen ajokortti tai ajokortin virallinen suomen- tai ruotsinkielinen käännös;
- 3) ajokortin mukana on kuvallinen henkilöllisyysasiakirja, jos ajokortissa ei ole haltijan valokuvaa;
- 4) ajokortin haltija täyttää luokkakohtaiset ikävaatimukset ja terveysvaatimukset; ja
- 5) ajokortti on voimassa sen myöntäneessä valtiossa tai alueella.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös Hongkongissa, Macaossa tai Taiwanissa annettua alueen sääntöjen mukaista ajokorttia tai kansainvälistä ajokorttia.

Ajokortti hyväksytään ajamiseen Suomessa kaksi vuotta ajokortin haltijan väestörekisteriin merkitsemisestä edellyttäen, että se on voimassa eikä muuta syytä ajokortin kelpoisuuden lakkaamiseen aikaisemmin ole. Kuljettajan ajoterveydentilan valvontaan sovelletaan, mitä 20 ja 21 §:ssä säädetään. Ajokorttia suomalaiseen ajokorttiin vaihdettaessa hakijalle voidaan luovuttaa B-luokan ja moottoripyörän luokkaa vastaava ajokortti 24 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaisesti uutta kuljettajantutkintoa vaatimatta, jos:

- 1) ajokorttilupaa ajokortin vaihtamiseksi haetaan edellä mainitun kahden vuoden kuluessa ja kuitenkin ennen ajokortin voimassaoloajan päättymistä; ja
- 2) hakija esittää 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun kansallisen ajokortin tai ajokortin ja sen käännöksen;

Jos tässä pykälässä tarkoitetun ajokortin haltijan vakinainen asuinpaikka on ajokorttia myönnettäessä ollut Suomessa, ajokortti ei sen lisäksi, ettei se 1 momentin 1 kohdassa säädetyn nojalla oikeuta kuljettamaan moottorikäyttöistä ajoneuvoa Suomessa, ole Suomessa muutenkaan voimassa.

Sopimusvaltiossa annetun ajokortin perusteella annettavaan ajokorttiin on tehtävä merkintä siitä valtiosta tai alueesta, jonka myöntämän ajokortin perusteella se on annettu.

Mitä tässä pykälässä säädetään sopimusvaltiossa annetun ajokortin kelpoisuudesta ja hyväksymisestä Suomessa, ei koske ajokortin kelpoisuutta ja hyväksymistä Ahvenanmaalla.

61 §

Muu ulkomainen ajokortti

Muu kuin 59 tai 60 §:ssä tarkoitettu Suomen tunnustamassa valtiossa myönnetty kansallinen ajokortti oikeuttaa kuljettamaan Suomessa ajokortista ilmenevän luokan mukaista ajoneuvoa tai ajoneuvoyhdistelmää, jos:

- 1) ajokortin haltijan vakinainen asuinpaikka ei ajokorttia myönnettäessä ollut Suomessa;
- 2) ajokortin tiedot on merkitty latinalaisin kirjaimin, tai ajokortin lisäksi esitetään sen virallisen suomen- tai ruotsinkielinen käännös;
- 3) ajokortissa käytetystä luokituksesta käy ilmi sen sisältämä ajo-oikeus;
- 4) ajokortin mukana on kuvallinen henkilöllisyysasiakirja, jos ajokortissa ei ole haltijan valokuvaa;
- 5) ajokortin haltija täyttää ajokortin luokkaa vastaavat ikävaatimukset ja terveysvaatimukset;

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

6) ajokortti on voimassa sen myöntäneessä valtiossa.

Ajokortti hyväksytään ajamiseen Suomessa muualla kuin Ahvenanmaalla yhden vuoden ajan ajokortin haltijan väestörekisteriin merkitsemisestä edellyttäen, että se on voimassa eikä muuta syytä ajokortin kelpoisuuden lakkaamiseen aikaisemmin ole. Kuljettajan ajoterveydentilan valvontaan sovelletaan, mitä 20 ja 21 §:ssä säädetään.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi ulkoasiainministeriön antaman todistuksen mukaisesti myöntää hakemuksesta ajokorttiluvan ulkomaista ajokorttia vastaavan ajokortin saamiseksi Suomessa ja luovuttaa ajokortin 24 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaisesti uutta kuljettajantutkintoa vaatimatta ulkovallan Suomessa toimivan diplomaattisen edustuston, lähetetyn konsulin johtaman konsulaatin tai kansainvälisen järjestön Suomessa sijaitsevan toimipaikan henkilökuntaan kuuluvalla ulkomaalaisella, joka on saapunut tätä tehtävää varten Suomeen ja tällaisen henkilön perheenjäsenelle.

Ulkomaisen ajokortin perusteella annettavaan ajokorttiin on merkittävä valtio, jonka myöntämän ajokortin perusteella se on annettu. Mitä tässä pykälässä säädetään muun ulkomaisen ajokortin kelpoisuudesta ja hyväksymisestä Suomessa ei koske ajokortin kelpoisuutta ja hyväksymistä Ahvenanmaalla.

62 §

Velvollisuus ajokortin luovuttamiseen sen vaihtamisen yhteydessä

Jos 59—61 §:ssä tarkoitettu ulkomailla annettu ajokortti vaihdetaan suomalaiseen ajokorttiin, ulkomailla annettu ajokortti on luovutettava Liikenteen turvallisuusvirastolle. Tämä koskee myös 59 §:ssä tarkoitettua ajokorttia, joka uudistetaan tämän lain mukaisesti.

63 §

Tilapäinen ajokortti

Liikenteen turvallisuusvirasto voi myöntää Suomessa ajamaan oikeuttavan tilapäisen ajokortin 60 §:ssä tarkoitetun kansallisen ajokortin haltijalle, jos kysymyksessä on:

- 1) turvapaikan hakija, jonka oleskelulupa-asian käsittely on kesken 60 §:n 3 momentissa säädetyn määräajan umpeutuessa; tai
- 2) ajokortin aitouden, voimassaolon tai muun kelpoisuuden selvittäminen tai muu vastaava syy, joka estää ajokortin käyttämisen.

Ajokorttilupa tilapäisen ajokortin antamiseksi saadaan myöntää 12 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyn vakinaista asuinpaikkaa koskevan vaatimuksen estämättä ja ajokortti luovuttaa uutta kuljettajantutkintoa vaatimatta.

Tilapäinen ajokortti annetaan määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, kuitenkin enintään niin pitkäksi aikaa kuin alkuperäinen ajokortti on voimassa. Tilapäisen ajokortin voimassaoloa voidaan jatkaa, jos alkuperäinen ajokortti on voimassa. Alkuperäinen ajokortti on tilapäisen ajokortin luovuttamisen yhteydessä otettava Liikenteen turvallisuusviraston haltuun vain, jos se on tarpeen 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua syystä.

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

Tilapäinen ajokortti on pidettävä ajettaessa mukana yhdessä alkuperäisen ajokortin kanssa, jos tilapäisessä ajokortissa ei ole merkintää alkuperäisen ajokortin ottamisesta Liikenteen turvallisuusviraston haltuun.

77 §

Autokoululuvan myöntämisen edellytykset

Autokoululuvan myöntäminen edellyttää, että hakijalla on riittävät taloudelliset ja muut edellytykset toiminnan harjoittamiseen. Jos hakija on luonnollinen henkilö, hänen on oltava täysi-ikäinen.

Vaatus riittävästä taloudellisista edellytyksistä ei ainakaan täyty, jos hakija on konkurssissa, jos tällä on maksukykyyn nähden vähäistä suurempia velkoja ulosotossa taikka, jos hakija on luonnollinen henkilö, hänen toimintakelpoisuuttaan on rajoitettu. Edellä 1 momentissa tarkoitettuja muita edellytyksiä toiminnan harjoittamiseen arvioitaessa on otettava huomioon ainakin hakijan aikaisempi toiminta liikennealalla ja koulutukseen liittyvissä tehtävissä sekä toiminnan nuhteettomuus.

Mitä tässä pykälässä säädetään hakijasta, koskee yhtiömuodossa toimivan hakijan hallituksen tai hallintoneuvoston jäsentä tai varajäsentä, toimitusjohtajaa, vastuunalaista yhtiömiestä tai avoimessa yhtiössä yhtiömiestä taikka muussa määräävässä asemassa olevaa henkilöä.

78 §

Opetustoiminnasta vastaava johtaja

Autokoulussa on oltava opetustoiminnasta vastaava johtaja, joka vastaa opetustoiminnan hoitamisesta säännösten ja lupaehtojen mukaisesti. Opetustoiminnasta vastaava johtaja ohjaa koulussa annettavaa opetusta, vastaa sen sisällöistä ja kehittämisestä ja opetuksessa noudatettavista opetussuunnitelmista.

Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy opetustoiminnasta vastaavaksi johtajaksi henkilön:

1) jolla on liikenneopettajalupa ja:

d) moottoripyörän tai mopon ajokortti ja vähintään yhden vuoden kokemus moottoripyörän tai mopon ajo-opetuksesta, jos koulussa annetaan opetusta vain mopon ajokortin suorittamiseksi;

79 §

Autokoululuvan hakeminen

Autokoululupaa haetaan Liikenteen turvallisuusvirastolta. Hakemuksessa on:

3) ilmoitettava toiminimi ja mahdollisesti käytössä oleva yksi tai useampi aputoiminimi, jolla toimintaa harjoitetaan;

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

80 §

Autokoululuvan myöntäminen ja autokoulun valvontamaksu

Autokoululupa myönnetään olemaan voimassa toistaiseksi ja se oikeuttaa autokoulun pitämiseen koko maassa Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Lupaan merkitään ryhmä tai ryhmät, joihin kuuluvien ajokorttiluokkien opetukseen se oikeuttaa.

Autokoululupa voidaan myöntää ryhmään 1 tai 2 taikka molempiin ryhmiin kuuluvien ajokorttiluokkien koulutukseen. Ryhmän 1 autokoululupa voidaan rajoittaa vain 2- tai 3-pyöräisellä mopolla tai moottoripyörällä ajamiseksi annettavaan opetukseen.

Lupaan voidaan liittää toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen toiminnan ja sen valvonnan kannalta tarpeellisia opetuksen käytännön järjestämiseen liittyviä täydentäviä ehtoja ja rajoituksia.

Autokoululupaan liittyvistä lupatehtävistä, rekisterinpidosta, autokoulun valvonnasta ja muista viranomaistehtävistä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi autokoululuvan haltijalta peritään luvan myöntämisvuodesta lukien kalenterivuosittain autokoulun valvontamaksu, jonka suuruudesta säädetään Liikenteen turvallisuusviraston suoritteita koskevassa liikenne- ja viestintäministeriön asetuksessa. Valvontamaksu on suoraan ulosottokelpoinen ja sen perimiseen sovelletaan verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettua lakia (706/2007).

Autokoululupaa koskeva hakemus raukeaa, jos sitä ei hakijasta johtuvasta syystä ole voitu käsitellä vuoden kuluessa hakemuksen saapumisesta.

81 §

Autokoulun valvonta

Liikenteen turvallisuusvirasto vastaa autokoulujen valvonnasta. Se voi järjestää valvontaan liittyvät tehtävät kuljettajantutkintotoiminnan yhteydessä tai siitä erillään hoidettaviksi hankkimalla tarvittavat palvelut yksityisiltä tai julkisilta palvelun tuottajilta noudattaen mitä kuljettajantutkintotoiminnan järjestämisestä annetussa laissa säädetään kuljettajantutkintotoiminnan järjestämisestä palvelutehtävänä.

Virasto voi käyttää valvonnassa apunaan kuljettajaopetus- ja tutkintojärjestelmään ja näitä koskeviin vaatimuksiin perehtynyttä asiantuntijaa. Tässä tehtävässä asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Autokoululuvan haltijan on annettava salassapitosäännösten estämättä nähtäväksi valvonnassa tarvittavat asiakirjat, sallittava kuljettajaopetus- ja kuljettajantutkintojärjestelmään liittyvien tietojen tarkastaminen ja annettava muut valvontaa varten tarvittavat tiedot. Autokoulun toiminta on järjestettävä niin, että valvonnan toteuttamiseksi valvojilla on pääsy kaikkiin toiminnassa käytettäviin tiloihin ja ajoneuvoihin.

Autokoulussa on pidettävä kirjaa oppilaista ja opetuksesta annetuista opetustodistuksista. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä oppilaista tehtävistä ilmoituksista ja oppilaskirjanpidosta.

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

82 §

Autokoulutoimintaa koskevat ilmoitukset

Autokoululuvan haltijan on ilmoitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle:

1) opetustoiminnasta vastaavan johtajan vaihtumisesta ja ilmoitettava samalla uusi henkilö hyväksyttäväksi tehtävään kuukauden kuluessa siitä, kun opetustoiminnasta vastaava johtaja on laikannut hoitamasta tehtäviään;

2) autokoulun toiminnan lakkaamisesta kuukauden kuluessa toiminnan lakkaamisesta.

Jos autokoulun opetustoiminnasta vastaava johtaja on kuollut taikka äkillisen vakavan sairauden, tapaturman, irtisanoutumisen tai muun ennalta arvaamattoman tapahtuman vuoksi kykenevätön hoitamaan tehtävänsä ja tehtävään ei ole heti esitettävissä henkilöä, joka täyttää 78 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetyn vaatimuksen vastaavan johtajan opinnoista, luvanhaltija voi esittää tehtävään väliaikaisen johtajan, joka ei täytä tätä vaatimusta. Hyväksyminen voidaan antaa enintään kahdeksi vuodeksi.

Jos autokoululuvan haltija asetetaan konkurssiin, konkurssipesällä on oikeus jatkaa entisen luvan nojalla autokoulun pitämistä enintään yhden vuoden ajan konkurssiin asettamisesta. Konkurssipesän on viipymättä ilmoitettava konkurssiin asettamisesta ja siitä, käyttääkö se oikeutta hyväkseen. Opetustoiminnasta vastaavan johtajan tehtävistä vastaavat konkurssipesää hoitavat. Tehtäviä hoitavan on täytettävä opetustoiminnasta vastaavan johtajan kelpoisuusvaatimukset 78 §:n 1 momentin 2 kohtaa lukuun ottamatta.

Tieto hyväksytyistä muutoksista merkitään liikenneasioiden rekisteriin. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen tekemisestä.

84 §

Autokoulun opetushenkilöstö

Autokoulun opettajalla on oltava liikenneopettajalupa ja ajo-opetuksessa käytettävän ajoneuvon ajo-oikeus. Mopo-opetusta antavalla on oltava mopon tai moottoripyörän ajokortti.

Edellä 1 momentissa säädetyn lisäksi opettajan vaatimuksena:

1) moottoripyörän ajokorttia varten annettavassa opetuksessa on, että hän on suorittanut liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon moottoripyöraopetusta koskevan tutkinnon osan ja hänellä on ollut opetuksen luokkaa vastaavan tai sitä ylempään luokan moottoripyörän ajo-oikeus vähintään kolme vuotta;

2) mopon ajokorttia varten annettavassa opetuksessa on, että hän on suorittanut liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon nuorten liikennekasvatuksen ja AM120:n opettajana toimimista koskevan tutkinnon osan ja hänellä on ollut mopon tai moottoripyörän ajokortti vähintään kolme vuotta;

3) ryhmään 2 kuuluvan luokan ajokorttia varten annettavassa opetuksessa on, että hän on suorittanut liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon kuorma- tai linja-autonkuljettajien kouluttajana toimimista koskevan tutkinnon osan ja hänellä on ollut opetuksen luokkaa vastaavan tai sitä ylempään luokan kuorma- tai linja-auton ajo-oikeus vähintään kolme vuotta.

Liikenneopettajalupa voidaan erityisestä syystä korvata opetusalan koulutuksella ja käytännön kokemuksella muussa kuin ajo-opetuksessa. Autokoulua valvova kuljettajantutkinnon vastaanottaja hyväksyy kelpoisuuden ennen opetustoimintaan ryhtymistä.

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

Opetus- ja kulttuuriministeriön luvalla järjestettävässä liikenneopettajan erikoisammattitutkin-
tokoulutuksessa opiskeleva saa liikenneopettajalupavaatimuksesta poiketen toimia autokoulussa
opettajana, jos hänellä on opetusharjoittelulupa ja, jos kysymys on 2 momentissa tarkoitettua
opetuksesta, opiskelija on aloittanut kysymyksessä olevan tutkinnon osan suorittamisen.

Autokoulussa on pidettävä ajantasaista luetteloa, josta käyvät ilmi autokoulun opetustoimin-
nasta vastaava johtaja ja muut opettajat sekä näiden kelpoisuus opetukseen.

Autokoulun opettajaan sovelletaan lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä
annettua lakia (504/2002).

88 §

Liikenneopettajalupa

Liikenneopettajalupa oikeuttaa kuljettajaopetuksen antamiseen B-luokan ajokorttia varten.
Luvanhaltija voi antaa opetusta myös 4 §:n 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen AM-luokan
ajoneuvojen ajokorttia varten.

90 §

Liikenneopettajaluvan peruuttaminen ja varoituksen antaminen

Liikenneopettajalupa on peruutettava:

1) määräajaksi, jos luvan haltija ei enää täytä 88 §:n 2 momentin 5 kohdassa säädettyä edelly-
tystä;

2) toistaiseksi, jos luvan haltija ei enää täytä 88 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja ter-
veysvaatimuksia tai hänet määrätään ajokieltoon toistaiseksi;

94 §

Luvatton kuljettajaopetustoiminnan harjoittaminen

Joka pitää autokoulua taikka ammattimaisesti tai kaupallisesti antaa ajo-opetusta tai ohjaa ajo-
harjoittelua ilman autokoululupaa on tuomittava *luvattomasta kuljettajaopetustoiminnan harjoit-
tamisesta* sakkoon.

97 §

Poikkeushupa

Liikenteen turvallisuusvirasto voi erityisistä syistä kokonaisharkinnan perusteella myöntää
poikkeuksen B-luokan ajokorttilupaa ja ajokorttia koskevasta vähimmäisikävaatimuksesta. Eri-
tyisinä syinä hakijan ajokorttitarvetta arvioitaessa voidaan ottaa huomioon pitkät etäisyydet, käy-
tettävissä olevat joukkoliikenneyhteydet ja mahdollisuudet niiden käyttöön sekä muut kulkuyh-
teyksiin liittyvät syyt, jotka ovat esteenä työssäkäyntiin, työharjoitteluun ja opiskeluun liittyvien

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

tai muiden vastaavien välttämättömien matkojen tekemiseksi. Erityisiä kulkuyhteyksiin liittyviä syitä arvioitaessa voidaan ottaa huomioon myös ennalta arvaamattomat muutokset perheen tilanteessa sekä perheen toimentulon turvaamiseen ja välttämättömien asioiden hoitamiseen liittyvät tarpeet.

Poikkeuslupaa haetaan hakijan ja hänen huoltajansa yhteisellä hakemuksella. Poikkeuslupa saadaan myöntää aikaisintaan kolme kuukautta ennen kuin ajokorttia hakeva täyttää 17 vuotta. Kuljettajantutkintoon pääsyn vähimmäisikä on 17 vuotta.

Poikkeuslupapäätökseen voidaan liittää ehto kuljetuksista, joihin poikkeuslupa oikeuttaa ennen säädetyn vähimmäisikävaatimuksen täyttymistä. Poikkeuslupapäätös on pidettävä ajettaessa mukana ja pyydettyessä esitettävä poliisille tai muulle liikenteen valvojalle.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä ikäpoikkeusluvan hakemisesta, hakemisessa käytettävistä lomakkeista ja hakemukseen tarvittavista liitteistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . ~~Lain 61 § tulee kuitenkin voimaan päivänä kuuta 20.~~

Jos kuljettajantutkintoon tulevalla on ennen tämän lain voimaan tuloa saatu ajo-oikeus tai tutkinnon luokkaa vastaavan ajokortin suorittaminen on aloitettu ennen tämän lain voimaantuloa, tutkintoon pääsemiseksi ei vaadita 35 §:n 1 momentissa tarkoitettua koulutusta.

Jos perusvaiheen kuljettajaopetus B-luokan ajokortin suorittamiseksi on saatu, ajokorttia suoritettava saadaan ennen tämän lain voimaantuloa mutta sen jälkeen kun tämä laki on vahvistettu, 38 §:n 2 momentissa säädetystä poiketen ottaa syventävän vaiheen opetukseen kuljettajantutkintoa ja harjoitteluvaiheen opetusta suorittamatta ja tästä opetuksesta saatavalla todistuksella voidaan kahden kuukauden sisällä tämän lain voimaantulosta B-luokan kuljettajantutkintoon tultessa osoittaa tutkintoon pääsyn edellytyksenä oleva 54 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetty vaatimus 35 §:n 2 momentin mukaisen riskientunnistamiskoulutuksen saamisesta täytetyksi. Vaatimus riskien tunnistamiskoulutuksesta koskee myös sitä, joka on aloittanut kuljettajantutkinnon suorittamisen ennen tämän lain voimaantuloa ilman, että B-luokan ajo-oikeutta on saatu. Tässä momentissa tarkoitettua syventävän vaiheen opetuksessa opetusajoneuvon on täytettävä perusvaiheen opetuksessa käytettävän opetusajoneuvon vaatimukset ja ajo-opetuksessa opettaja katsotaan kuljettajaksi.

Jos B-luokan kuljettajantutkinto on suoritettu ennen tämän lain voimaantuloa ilman, että harjoitteluvaiheen ja syventävän vaiheen opetustodistusta on toimitettu ajokorttiviranomaiselle, ajo-oikeuden haltijan on viimeistään kahden vuoden kuluttua ajo-oikeuden saamisesta toimitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle todistus 35 §:n 2 momentissa tarkoitettua koulutuksen saamisesta tai sen sijaan todistus tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisen syventävän vaiheen opetuksesta. Jos todistusta ei toimiteta määräajassa, se on esteenä auton ajo-oikeutta koskevan tutkinnon suorittamiseksi ja jos henkilö tavataan ajamasta autoa liikenteessä, edellytykset toistaiseksi ajokieltoon määräämiseen 64 §:n 2 momentin 2 kohdan perusteella täyttyvät. Todistus vaaditaan edellä tarkoitettuun kuljettajantutkintoon pääsemiseksi ja ajokortin palauttamisen edellytyksenä toistaiseksi ajokieltoon määrätyle on, että poliisille esitetään tässä momentissa tarkoitettu todistus.

Jos henkilö on ennen tämän lain voimaantuloa määrätty ajokieltoon toistaiseksi tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 16 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetyn ehdon rikkomisesta, ajokortin palauttamisen edellytyksenä on, että hän esittää poliisille todistuksen 35 §:n 2 kohdassa

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

tarkoitettuna koulutuksen tai tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisen syventävän vaiheen opetuksen saamisesta.

Jos edellä 4 tai 5 momentissa tarkoitettua syystä toistaiseksi ajokieltoon määrätyn ajo-oikeus on rauennut, koska säädettyä todistusta ajokortin palauttamiseksi ei ole viiden vuoden kuluessa toistaiseksi ajokieltoon määräämisestä esitetty, ajo-oikeuden voimaan saattamisen edellytyksenä on uuden kuljettajantutkinnon suorittaminen ja todistuksen esittäminen 35 §:n 2 momentissa tarkoitettuna koulutuksen saamisesta. Todistus koulutuksesta on toimitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle kuljettajantutkintoon pääsyn edellytyksenä olevan ajokorttiluvan myöntämiseksi.

Tämän lain 37 §:ään sovelletaan niihin mainitussa pykälässä tarkoitettuihin uusiin kuljettajiin, joiden ajo-oikeus on alkanut tämän lain tultua voimaan.

Tämän lain voimaantulon jälkeen ajokorttilupaa, ajokorttia ja ajokortin kaksoiskappaletta myönnettäessä sekä ajokorttia uusittaessa LT-luokan ajokorttimerkintä korvataan tämän lain 4 §:n 1 momentin 1 kohdan b alakohdan mukaisella AM-luokan merkinnällä ajokorttiluokan merkintöjen tekoa ajokorttiin koskevien säännösten mukaisesti.

Jos liikenneopettajan erikoisammattitutkinto on suoritettu ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) nojalla vuonna 2010 annettujen liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon perusteiden mukaisesti, mainitun tutkinnon perusteella saavutettu liikenneopettajalupa oikeuttaa edelleen 84 §:n 2 momentin 2 kohdan estämättä antamaan AM-luokan mopon kuljettajaopetusta. Muun liikenneopettajaluvan kelpoisuudesta opetuksen on voimassa mitä ajokorttilain 103 §:ssä säädetään.

Ennen tämän lain voimaan tuloa tehty tässä laissa tarkoitettu hakemus käsitellään hakemusta jätettäessä voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa ajokortti uudistusten toteutumista erityisesti liikenneturvallisuuden ja yhtäläisten kilpailuedellytysten toteutumisen osalta ja tarvittaessa ryhtyy toimenpiteisiin kilpailuvääristymien korjaamiseksi.*
2. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto teettää ja toimittaa liikenne- ja viestintävaliokunnalle seuranta tutkimuksen ehdotettujen muutosten toteutumisen ja niiden vaikutusten selvittämiseksi erityisesti silmällä pitäen liikenteen tulevaisuuden toimintatapojen vaikutuksia liikenneturvallisuuteen, logistiikkaan ja ammattikuljettajiin.*

Helsingissä 12.4.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen sin
varapuheenjohtaja Mirja Vehkaperä kesk
jäsen Mikko Alatalo kesk
jäsen Jukka Kopra kok

Valiokunnan mietintö LiVM 7/2018 vp

jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Mats Löfström r
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Sofia Vikman kok
varajäsen Kauko Juhantalo kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker